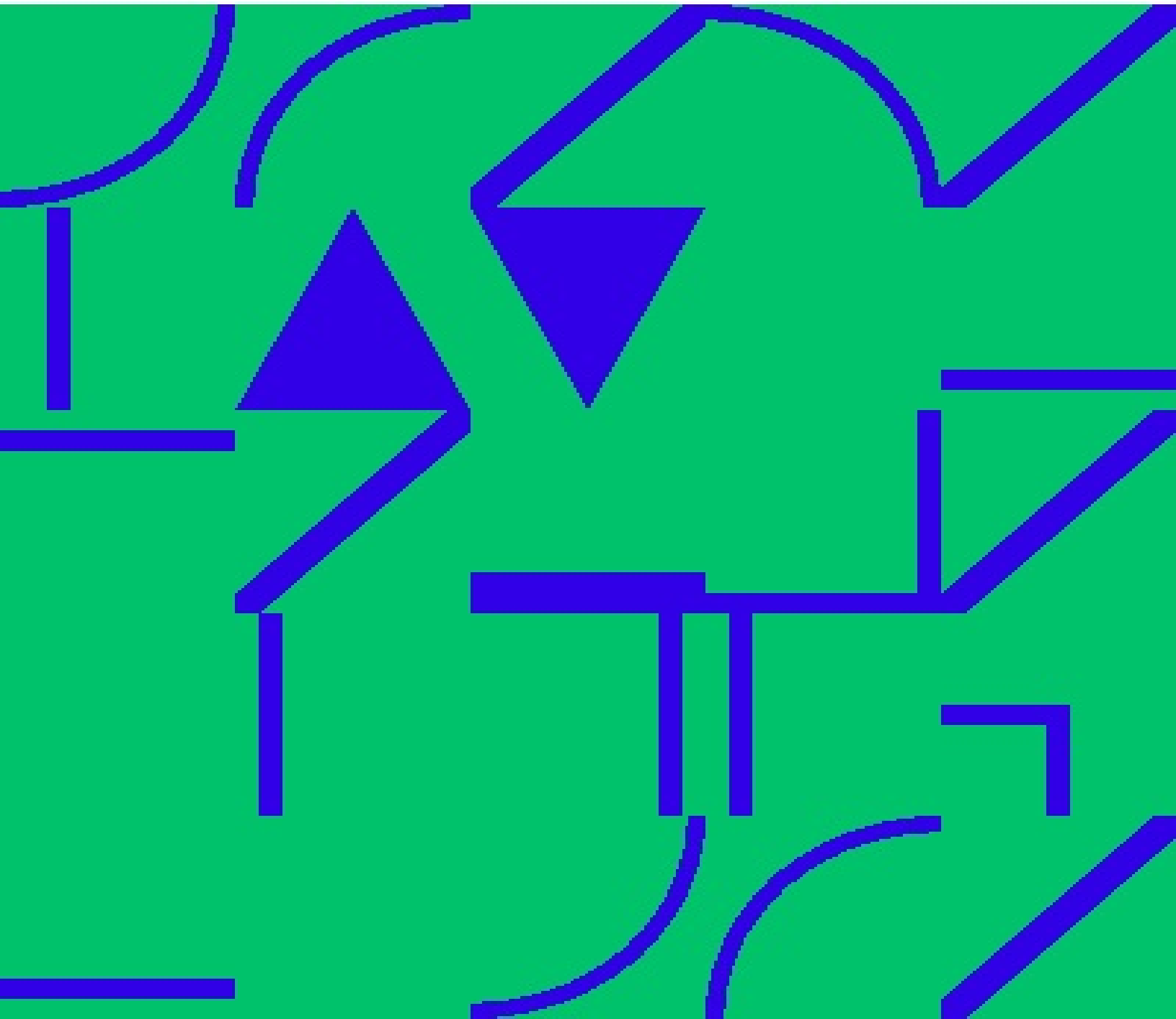

Kuningas René'n tytär

\$b Lyrillinen drama yhdessä näytöksessä

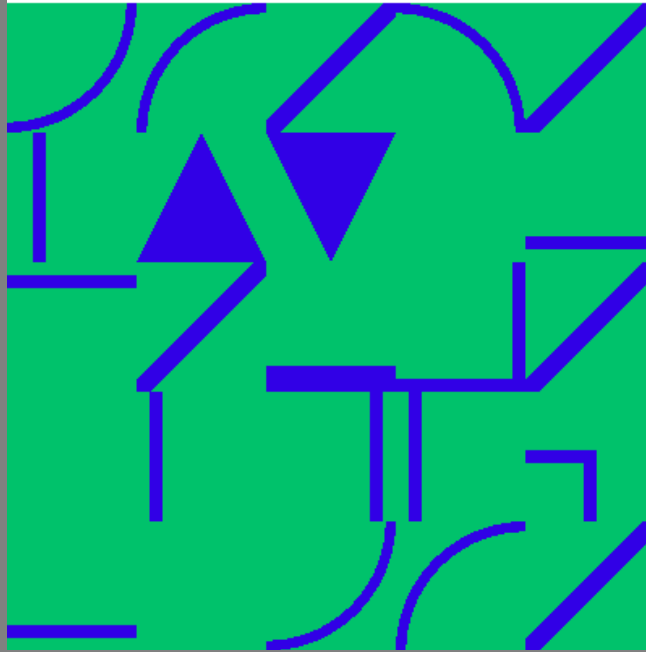
Henrik Hertz

Kuningas René'n tytär

5b Lyrillinen drama yhdessä näytöksessä

Henrik Hertz

Rights for this book: [Public domain in the USA](#).

This edition is published by Project Gutenberg.

Originally [issued by Project Gutenberg](#) on 2024-01-20. To support the work of Project Gutenberg, visit their [Donation Page](#).

This free ebook has been produced by [GITenberg](#), a program of the [Free Ebook Foundation](#). If you have corrections or improvements to make to this ebook, or you want to use the source files for this ebook, visit [the book's github repository](#). You can support the work of the Free Ebook Foundation at their [Contributors Page](#).

**The Project Gutenberg eBook of Kuningas Renkoma,
tytös : Lyrillinen drama yhdeksän
näyttoa;**

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kuningas René\n tytär : Lyrillinen drama yhdeänäytöksessä

Creator: Henrik Hertz

Release date: January 1, 1 [eBook #72762]

Most recently updated: February 13, 2024

Language: English

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUNINGAS
RENé\N TYTäR : LYRILLINEN DRAMA YHDESSä
NäYTöKSESSä ***

KUNINGAS RENÉ'N TYTÄR

Lyyrillinen drama yhdessä näytöksessä

Kirj.

HENRIK HERTZ

Suomentanut

J. Enlund

Helsingissä, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1878.

Henkilöt:

Kuningas René, Provence'n kreivi.

Jolantha, hänen tyttärensä.

Tristan, Vaudemont'in kreivi.

Ritari Jauffred Orangelainen.

Ritari Almerik.

Ebn Jahia, maurilainen lääkäri.

Bertrand.

Martha, hänen vaimonsa.

Kreivi Tristanin seura.

Asia tapahtuu Provence'ssa eräässä Vaucluse'n laaksossa, ja kestää jälestä puolenpäivää auringon laskuun asti.

Aika: 15:unen vuosisadan keskikohta.

Vasemmalla puolella (näytteliöistä katsoen) on soma ykskerroksinen huoneus, jonka seiniä myöden kasvaa muratteja ja ruusuja, ja akkunoissa on alaslasketut akkunapeitteet. Huoneuksen ja lähimmän perä-alan välissä kasvitarhan osa, jossa runsas, etelämainen kasvuisuus vihannoi; lähellä huoneusta muutamia taatelipalmuja. Kasvitarhan takana jotenkin korkea, metsäpensaita kasvava vuorenrinne, jossa on sala-ovi sammalien ja kivien peitossa, joka tulee vaan silloin näkyviin, kuin se avataan. Vuorenrinteen takaa näkyy vielä korkeampia, kaukaisempia vuoria.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

BERTRAND. Kohta sen jälkeen Ritari ALMERIK. Sitte MARTHA.

BERTRAND (tulee ulos huoneesta, puhuen hiljennetyllä äänellä jollekulle sisäpuolella).

Ma kuulin kellon soivan. Kuninkaalta
Tuleepi sana.

(Alenee näyttämön poikki sala-ovelle ja avaa sen, tulee kohta takaisin, Almerik muassaan, mutta seisauttaa hänet oven suuhun.)

Herra Almerik!
Te? Teköhän se ootte? Vartokaa!
Hei, pysätkää! — Ei tänne pääse kenkään.

ALMERIK.

Mut minä pääsen.

BERTRAND (estää häntä tulemasta).

Herra ritari!
Todesti niin. Ei tänne pääse kenkään.
Te minut petitte kun soititten.

Kun merkin annoitte. Ma luulin teitä
Raouliks'.

ALMERIK.

Ei Raoul voi tulla. — Suo mun
Sanoa, Bertrand! Kuningas on minut
Lähettänyt. Kas, täss' on sormuksensa
Ja täss' on kirje, joku sana sullo.

BERTRAND.

Hänenkö sormuksensa? Näyttäkääs —
Niin oikein, sormus kuninkaan. Ja kirje —
Anteeksi suokaa, lukea mun täytyy.

(Lukee.)

Vakaasti luota ritar' Almerikiin,
"Ja tarpeelliset tiedot hälle anna."
— No, se on toista... älkää paheksiko!
Jos, herra, paikka tää on teille tuttu,
Niin tiedätten te: olla varovainen
Velvollisuuten' on.

ALMERIK (astuessaan esille Bertrandin kanssa).

Jos paikka tää
On mulle tultu? Ei, ei suinkaan. Opas,
Jon kuningas mun mukahani antoi,
Vuorille näille minut kaimas', saatti
Luo portin, joka rotkoin piiloss' on,
Toi myöten himmeätä käytävää,

Mi kalliohon kaivettuna on,
Luo oven tään; ja kummastuksella
Välissä vuorten, joita umpinaisiks'
Ma luulin, näen mä viljeltyä maata,
Näin kauniin kasvitarhan, huoneuksen —
Kuink' oivasti, kuink' ihanasti kaikk'
On laitettu! Ma aivan hämmästyin!
Sä selitäppä mulle pulma tää.

BERTRAND (pahaa varoen)

Siis kuningas René ei sanonut —

ALMERIK.

Ei, eihän mitäkään.

BERTRAND.

Sep' oli paha.
Sen ymmärrätte itse, että vielä
Vähemmin voitte multa odottaa...

ALMERIK.

Hei, oiva Bertrand! leikkiä sa puhut.

BERTRAND.

Ei, täyttä totta.

(Martha tulee ulos huoneuksesta.)

MARTHA (ovessa vielä).

Kenen kanssa puhut...
Vaan mitä näen mä! Herra Almerik!

BERTRAND (Marthalle).

Häll' ompi sormus kuninkaan, ja merkin
Hän tietää tänne päästäksensä, mut
Ei tiedä muuton mistäkään. Ei käy
Se päinsä — hänen täytyy poijes taas.

ALMERIK.

Pois? Kuningas kun minut lähettää?

BERTRAND.

Kuin sanoin.

MARTHA.

Bertrand, annas minä —
(Almerikille.) Mikäs
On asianne?

ALMERIK.

Tulen sanomaan,
Ett' tuokiossa tulee kuningas,
Ett' Ebn Jahia, lääkäri —

MARTHA.

Mä tiedän,
Tuo ylistetty maurilainen.

ALMERIK.

Tulee

Muassa kuninkaan: ja että teidän
Tuleepi muistaa, — juuri niin hän lausui —
Valmiina ett' on kaikki niinkuin lääkär'
On määrännyt.

BERTRAND.

No hyvä! Meihin voipi
Kuningas luottaa. Muuten Ebn Jahia
Ol' äsken tääll'.

MARTHA.

Eik' ole teille muuten
Kuningas mitään vihkaa antanut?

ALMERIK.

Häll' oli kiire, aivan liikutettu
Hän oli. Juur' ol' Ebn Jahia tullut,
Raoul on sairasna. Siis mua kutsui
Kuningas puheillensa kahden kesken.
"Ma uskon sua — lausui hän — ma luotan
Vait'-olohos. Sa seuraa johtajaa,
Jonk' annan oppaakses, ja toimita
Mun asian'."

MARTHA.

Ja siinä kaikki, mitä
Kuningas teille sanoi?

ALMERIK.

Siinä melkein.
Se, mitä lisäksi hän lausui, oli
Minusta hämää. Hän viiväht' ensin,
Ja vitkan sitte sanoi: "muista tarkoin,
Uskollisuutehes ma luotan. Siellä,
Johonka sinut lähetän, sa kohtaat
Mun tyttäreni" — tähän juuri hänen
Puheensa katkaistiin ja kiiruin vaan hän
Kirjotti kirjeen, jonka teille toin,
Ja laski minut lähtemään.

MARTHA.

Kuink', kirjeen?

BERTRAND (muistuttaen mieleensä).

Niin kirjeen, kirjeen!

MARTHA (luettuansa kirjeen).

Kuinka saattaisimme
Epäillä? Kuninkaan käsialaa tää on.

BERTRAND.

Niin oikein, — kirjeen unhotin ma.

ALMERIK.

Siispä,
Kirjeestä näette kuninkahan tahdon,
Ett' tarpeelliset tiedot mulle suotte,
Tarpeelliset sit' enemmän, kun ompi
Poloisen ystävän Raoulin eestä
Mun tekeminen hänen virkatointaan,
Jok' aivan oudonlainen mulle on.
— Mist' tyttärestä puhui kuningas?
Margretha Englannissa on, Jolantha —

MARTHA.

On täällä.

ALMERIK.

On Espanjassa, sen tiedän.
Siell' on hän pienest' asti kasvatettu
Eräässä luostariss'.

BERTRAND.

Ei, herra, täällä
Jolantha elelee. Se ompi pulma,
'Kuin juuri sanoitten; ja kummanlainen.
Mut salassa maailman silmiltä
Kosk' on, ett' onkaan moista pulmaa, niin
Sen selitystä huolien odotamme.

ALMERIK.

Oi, kaikki kertokaa.

BERTRAND.

Niin teen, se kosk'
On tahto kuninkaan. — Kas, herra, hyvin
Kai muistatten te, että kuningas
René ja Vaudemont'in kreivi Anton
Kovassa ovat olleet riidassa
Lothringista.

ALMERIK.

Mä tiedän sen. Mut nyt
Tuo vanha riita on jo unhotettu.
Sovinnon johdosta, jonk' aikaan saatti
Burgnnd, se liitto tehtiin, että poika
Kreiv' Antonin — sen kaikki tietää — nai
René-kuuinkaan tyttären — ja juuri
Jolanthan. Näinpä sovittiin, kun tyttö
Ol' aivan pieni vielä.

BERTRAND.

Amen, niin
Tapahtukoon! — Siis, herra ritar', ehk
On sekin muistossanne, että vähän
Tuon sopimuksen jälkeen valkea
Pääs' irti linnassa. Yht'äkkiä
Se ilmi leimahti, ja sydän-yöllä.
Palossa tuossa kuninkahan tytär
Jolantha — vuoden vanha silloin — aivan
Vähältä oli, ett' ei palanut.
Ylt' ympär' pienokaisen kammion

Jo liekki oli levinnyssä. Tässä
Hädässä hirveässä tarjona
Ol' yksi keino vaan: hän ikkunasta
Pihalle lasketettiin, jossa vastaan
Patjoilla, peittehillä varoen
Hän otettiin. Hän hengiss' sieltä, pääsi.
Mut, paratkoon! — hän peljästykö tulta,
Vai tuskansako hänen pudotessaan
Lie syynä ollut — vähä tämän jälkeen
Me huomasimme, että kadonnut
Hält' oli näkö.

ALMERIK.

Näkö kadonnut!

MARTHA.

Niin, ritari! Te tajuatte meidän
Tuskamme, isän epätoivon. Lapsi,
Noin kaunoinen, noin säyseä ja armas,
Kadottanunna näkönsä! Tuo toivo,
Mi hänen elämäns' ol' liittynyt,
Nyt tyhjiin rauenneena! Uudelleen
Taas riehumaan tuo vanha kova riita
Lothringista — ja uudistettuna
Kai vielä kovemmaks entistänsä.
Sill' eihän suinkaan ollut Vaudemont
Itselleen valitseva miniää,
Jok' oli sokea. Hän saattoi, sen
Kyll' arvas', epäellä kuningasta

Petollisesta sovinnosta, väittää,
Ett' tyttö ol' jo ennen sokea.

ALMERIK.

Se Vaudemont'in kaltaist' ollut ois. —
Mut kuningas, hän kuinka tästä selkes'?

BERTRAND.

No, ensiksi hän piti salassa,
Ett' tyttö oli sokea, jot' ei
Yksvuotisesta kenkään juuri huomaa;
Ja sitte tuotti hän Cordovasta
Tuon kuulun parantajan, Ebn Jahian,
Jon taito käypi melkein ilmiöisin.
Hän tuli, käytti keinoj' useita.
Hän määräsi erityisen menetyksen
Käytettäväksi tytön kasvaessa.
Ja päätteheksi on hän tutkinut
Jolanthan syntyhetken tähtiä.

ALMERIK.

Ja niin?

BERTRAND.

Sen toivon antoi, että tyttö
Näentävoiman taasen saa, kun hän
Kuustoista vuott' on täyttänyt. Siks' on
Jo silmäin heikot hermot jälleen saaneet
Sen voiman, jota ovat puuttuneet.

Kuustoista näinä päivinä hän täyttää.
Taas Ebn Jahia kuninkaan on luona.
Käytettäväksi lääkkeitä hän määrää, —
Mut mikä hyöty niistä on, en tiedä.
Hän sanoo: aika viel' ei ole tullut.
Jumala ties', se tulleneeko!

ALMERIK.

Mut

Jolantha, sokeudessaan kuink' on
Hän mielin?

MARTHA.

Hän ei arvaakaan, ett' on
Hän sokea.

ALMERIK.

Ei arvaa? Leikkiä
Te puhutten.

MARTHA.

Ei, herra ritari!

Sen heti nähdä saatte, että totta
Ma puhun. Mutta ennen sitä suokaa
Mun tarkoin painaa mielellenne, ett'
Ei sanaakaan, mi näkö-aistin kanssa
On yhteydessä tai siihen koskee,
Saa päästä hänen kuultens' suustanne.
Se jokaiselle tänne tulevalle

Ehdoksi pannaan. Mitäkään siis ette
Saa mainita, mit' ainoasti silmän
Näentävoimalla voi käsittää,
Ei päiväkullan kirkkautta, yön
Ei kuutamoa lempeätä, ei sen
Iloloita tähtiä. Ah, yö tuo synkkä,
Hän kussa vaeltaa, on tähditönnä.

ALMERIK.

Ja tuohon pakotitte itseänne?

BERTRAND.

Me tottuneet jo siihen oomme hänen
Lapsuudestansa asti, jolloin haitta
Ei suuri ollut, josko erhettyikin.

ALMERIK.

Mut miksi hält' on salattu, ett' on
Hän sokea, ja kenen määräyksest'?

MARTHA.

Tuot' emme tarkoin tiedä, kuninkaanko
Omasta määräyksestä, vai Ebn
Jahian neuvostako. Syy kai siihen
On tämä: hänen, niinkuin tiedätten,
On määrä kerran tulla kreivinkruunun
Osalliseksi. Iällä loistosa
On vastaisuus, jos kaikki onnistuu.
Peljätty ompi, että, jos hän tietäis'

Sokea olevansa, tavallansa
Merkitty virheell' ylen surkealla,
Syvästi vaikuttais' se hänen nuoreen
Miel'alahansa, nyreyttäis' sielun,
Ja riistäis' hältä luonteen tasaisuuden
Ja vilkkaan ilomielen, jotka ovat
Valt'istuimella paras kaunistus, —
Ja hänt' on koettu estää saamasta
Tuot' tietoa.

ALMERIK.

Ja tää siis syy on, miksi
Maailmasta ja kaikist' erillään
Hän elää, jotka saattaisivat hälle
Sen ilmottaa, mik' aisti hältä puuttuu?

BERTRAND.

Se syy on. Kenkään tätä laaksoa,
Vaucluse'n vuorten keskellä, ei tunne.
Sen tiedätten te, että kuninkaan
On suurin huvi puita istuttaa
Ja kasvatella kukkasia. Kaikki
Nyt pantiin täällä toimeen, niinkuin näette.
Täällä' yrttein, puiden kanssa kasvanut
Jolantha on ja joka paikan tuntee.
Tien, kumman vakavasti, omin päin
Hän osaa. Hänen kasvatuksestaan
On huolta pidetty. Hän kehrää, kutoo,
On moneen käsityöhön pystyvä,
Hän kasvitarhast' itse pitää huolen.

Siis on hän aina askareissa, aina
lloisna mielin. Joutohetkinä
Hän joko soittavi tai runoilee.

ALMERIK.

Vai runoilee?

BERTRAND.

Niin oikein. Kuningas
On itse trubadurin taitohon
Jolant' ohjaellut. Päässään värsyjä
Hän laatii, joit' ei minkään mestarinkaan
Ois tarvis hävetä.

ALMERIK.

No, tuon ma juuri
Voin käsittää. Mut ett'ei arvaakaan
Hän itse, että sokea hän on,
Sit' en mä usko; se on lumetta.

MARTHA.

Te siten puhutten, jonk' kaks on silmää
Johdattamassa joka askeltanne.
Ehdottomasti kohden joka ääntä,
Jonk' kuulletten, te luotte katsantonne.
Pimeydessäkin on luultu valo
Petostamassa valoon tottunutta.
— Ken sokea on synnyltään tai asti
Lapsuudestaan on ollut sokea,

Ei voi mun ymmärtääksen' käsittää,
Mitenkä toinen hänen vieressään
Voi nähdä. Mikä hänestä on näkö?
Mik' ymmärrys on hällä silmäin varsin
Kummallisesta voimasta? Sen, minkä
Helposti näöllä me astaitsemme,
Hän tuntehella huomaa, kuulennolla,
Kautt' ilman painon, jopa vähimmäinkin,
Ja tuhansilla muilla keinoin, joit'
On työläs käsittää. — Sen saatte nähdä,
Kun tuokion Jolanthan seurass' ootte.

ALMERIK.

En kiellä, ett' tuot' ikävöin jo kovin.
— Mut yhtä seikkaa viel' en ymmärrä.
Pitääkö tätä laaksoa hän koko
Maailmana?

BERTRAND.

Eip' olekaan hän täällä
Niin ypö yksin, kuni luuletten.
Useinpa Sankta Claran luostarista
— Jok' on, kuin tietty, tuolla puolen vuorta —
Käy abbedissa tääll' ja jotkut nunnat.
Kuningas sallii jonkun vierahankin
Välisti käydä täällä katsomassa.

ALMERIK.

Jolantha siis ei kaipaa mitäkään?
On tyytyväinen, jokukin kun vaan
Käy joskus luonanne? Hän kaikesta
Maailman tavarasta, kaikesta
Sen komeudesta ei mitäkään
Siis tiedä? mitäkään ei kysy koskaan —?

MAHTUA.

No, herra ritari, ei hevin juur'
Voi tuohon vastata. Hän takanaan
Kentiesi pitää monta kysymystä.
Hän portin tietää laaksoss' olevan.
Hän kellon äänen kuulee, tulossa
Kun joku on. Hän silloin ilahtuu,
Hän odotellen hiljan kuuntelee.
Mut hän ei kysy koskaan, missä laakson
On portti, minne siitä pääsee. Mont'
On asiaa, sen tietää hän, joist' ei
Saa kysellä, vaan luottaa vanhempiin.
— Ja niinhän lastenkin on laita. Heille
Kun Jumalasta, hänen kaitselustaan,
Toisesta elämästä kerrotaan,
Niin huomatakaapas, kuinka ihmetellen
He kuuntelevat silmin ällistellen;
Mitenkä katsannossaan ilmestyypi
Epäily hiljainen, ja mitenkä
Nyt vihdoin heltyneellä mielellä
He iloisena kuuntelevat sitä,
Mik' ymmärrykselle on tolkutonta.
Mut mailmakin Jolanthalle on pulma,

Hän jota useasti mietiskellee.
Vaan abbedissa taikka kuningas
Jos sanoo: "älä huoli lapsen"; tuota
Tajuamaan sa liian nuori oot;
Sä kerran kylki saat sen ymmärtää" —
Niin siivosti hän uskoo sen, eik' arvaa
Näentävoimaa hältä puuttuvan
Maailman tämän ymmärtämiseen,
Mi meille oikullinen on. — Lie, herra
Ritari, mahdollista, että mekin,
Kun toista elämätä aattelemme,
Sokeudessa kaikki vaellamme
Kuin hänkin, huomaamatta, että meiltä
Näentävoima puuttuu oikea,
Mut — uskomme on yössä tähtenämme.

ALMERIK.

Lienette oikeassa, oiva Martha!
Miss' on Jolantha nyt?

MARTHA.

Hän nukkuu.

ALMERIK.

Tät' aikaa? Nukkuu?

BERTRAND.

Tunnin päivääns' on jo kauan,
Neuvosta lääkärin, hän nukkunut.

En oikein tiedä, mitä siitä luulla.
Kun lääkäri' muutamat on taitat tehnyt,
On sanat sanonut, niin hiljalleen
Jolantha vaipuu tainnoksiin. Sen jälkeen
Paneepi lääkäri' hänen rinnallensa
Hijoiltun, kultaan vajotetun kiven,
Mun luullakseni joku talismani,
Pyhäinen amuletti. Vasta sitte,
Kun pois se taas on otettu, hän tointuu.
Mut, totta puhuin, mua huolettaa se.

ALMERIK.

No, voihan Ebn Jahian taitoon luottaa.

BERTRAND.

Huonosti laita muuten uisi.

(Kelloa kuulee soitettavan.)

MARTHA.

Bertrand,
Nyt soitetaan.

BERTRAM.

Se siis on kuningas.

(Menee ulos sala-ovesta.)

ALMERIK.

Kuningas käy kai usein täällä.

MARTHA.

Käy;

Alhaalla tuolla linnassaan kun on
Hän olojansa, käy hän täällä usein.
Välisti matkat pitkät, haitat muut.
Kuukausiin ovat häntä estäneet
Käymästä täällä.

ALMERIK.

Tietääkö Jolantha
Maan hallitsian hänen olevan?

MARTHA.

Hyv' oli, että mua muistutitte.
Ei, sitä hän ei tiedä. Isäkseen
Hän häntä nimittää, me toiset herra
Raimbaud'ksi; tämän niminen oi' yksi
Vanhemman ajan trubadureista.

ALMERIK.

Kuningas tulee.

TOINEN KOHTAUS.

KUNINGAS RENÉ, EBN JAHIA ja BERTRAND tulevat sisuun salaovesta.

ALMERIK. MARTHA.

KUNINGAS.

Tässä, Marthaseni, Ma tuon nyt lääkärin. Hän kerran tääll' tänään ollut jo, ma kuulin. Kuinka nyt käypi?

MARTHA.

Toivon mukaan tähän asti.

KUNINGAS.

Sä käskyt lääkärin kai muistat, etkä Unohda mitään? Onko joka yönä Jolantha maannut side silmillään?

MARTHA.

On oikein.

KUNINGAS (Ebn Jahialle).

Kyllä oli tuossa vastus.
Ei ole haittoihin hän tottunut.
Ol' onni, että pieni mehiläinen
Hänt' otsakulmaan pisti; tuosta syyn
Me saimme. Ah, tuo mehiläinen varmaan
Ol' erhettynyt! Kukastossa tässä,
Jolantha jossa viihtyvi ja kasvaa
Kuin taimet tuossa, viehättyi se näyn
Noin kauniin nähdessään, ja luuli ruusun
Helmassa tuudittavan itseään.
— Anteksi suokaa! Synti ompi, että
Omasta lapsestani puhun noin. —
Nyt menkää! Tahdottenpa nähdä, mik'
On hyöty ollut taidostanne. Siis
Jolanthan luoksi. — Bertrand, Martha! Menkää
Te myös, jos apuanne tarvita.

(Lääkäri ynnä Bertrand ja Martha menevät sisään huoneukseen.)

No, Almerik, mik' on sun mieles tästä
Erikko-laaksosesta rauhaisasta?
Vähäinen paratiisi, eiköhän?

ALMERIK.

Niin aivan.

KUNINGAS.

Oi, jos ois mun suotu täällä
Elellä, koota ympärillen' ne,
Ma joita lemmin — elää kaunoisuuden

Ja taiteen, tieteen etehen: kuink' oisin
Halulla luopunut Neapelista,
Lothringista ja riidast' ilkeästä
Tuon Vaudemont'in kanssa...

ALMERIK.

Mut tuo riita...

Sovittu ompi. Varrottenpa pian
Jo kreivi Tristania tänne. Sitte
Kai päättyy kaikki hyvin.

KUNINGAS.

Niin ma toivon.

Ja taannoin juur' tuo toivo vahvistui.
Puhuinko sulle, ett' Orange'n Jauffred
Alun luoman' oli äsken? Tristanin
On linnassa hän jonkun ajan ollut.
On runot aitoon, kielten soitteloon
Ja lauluun ollut häntä ohjaamassa.
Nuorella tuolla kreivill' on, hän sanoo,
Juur' aimo runolahja, tarkka tunto,
Valistunein on miel', ja älyisyyttä
Harvoisten ajatelmain juontehissa.
Mun eessän' Jauffred lauloi muutaman
Sirvente'n, jonka Tristan oli tehnyt;
Se oli jalo, täynnä ihanuutta
Ja miehekästä voimaa. Tuota sanon,
Vaikk' oli vastaan mua itseä
Se laadittu ja Lothringia koski,

Jot' anastaa hän himoitseepi. — Hiljaa!
Sisältä kuuluu puhe.

[*Sirventes* eli *Sirvente* on eräs provencelaiuen runoelma riidallista laatua.]

(Menee huoneuksen puoleen ja katsoo ovesta, jota hän raottaa.)

Ebn Jahia

On herättänyt hänet... silmänsä
Hän avaa. Kuuleppas, nyt puhelee
Hän... juur' kuin unissaan, ja tarkoin Ebn
Jahia hänen silmiänsä katsoo.
Nyt laskee hänen rinnalleen hän taas
Tuon amuletin... nytpä uinahtuu
Hän jälleen.

ALMERIK.

Sepä kumma!

KUNINGAS.

Niinpä, kumma! —
Avuja lääkäriellä tällä on,
Joit' oikein kammoo. — Nyt hän tulee. Yksin
Sä jätä meidät.

(Almerikin lähtiessä huoneuksen taakse:)

Varros! Kotihin

Sä lähde linnaan; — jäädä täytyy mun,
Mut kirjettä mä varron Tristanilta.

Jos tulee sitä, tuo se mulle. Kai
Sä merkin tiedät sekä soittopaikan.

ALMERIK.

Sen tiedän, kuninkaani!

(Menee Ebn Jahian ulos tullessa.)

KUNINGAS.

Ebn Jahia!

Ah, kyyhkysenä, lehdell' öljypuun sa
Tuletko? Totinen on katsantos
Ja umpinen, kuin laitos. Lukea
Sen salamerkkejä en taida. Puhu!

EBN JAHIA.

Hyv' on mun toivon', jalo kuninkaani!

KUNINGAS.

Todella? Pelastuksen viesti oot sa!
Sun kasvos,— synkät, kuin sen maurilaisen,
Jok' eessä Kristus-lapsen polvistui —
Suruni yössä tähden nousua
Ne ennustavat. Sano, mihin siis
Sun toivos perustuu. Mik' on sun aikees?
Mit' oot nyt. päättänynnä? Kotona
Mull' ompi muuan kirja, jossa seisoo,
Ett' uskaliaalla leikkauksella,
Aseella terävällä silmän virhe

Välisti parataan. Sit' et sä tahdo?
No hyvä, Ebn Jahian'! Jäsen kallis
On silmä ihmisess', sen tiedät, etkä
Jolanthan sulosilmiä sä henno
Aseella vaarallisell' lähetä.
Sua huolettaisi hämmennyttää niiden
Siniä heleväistä, tuota tummaa,
Vähäisen synkkämielistä, mut sentään
Säteistä lähdetä. Oi silmiään!
Sit' ymmärtää ei saata, kuinka silmät
Niin kirkkahat yön peittehessä ovat!

EBN JAHIA.

Sen puolest' aivan huolet' olla saatte.
Aseisin turvaaminen tässä sangon
Vähäisen auttais'.

KUNINGAS.

Mikä siis on aikees?

EBN JAHIA.

Siit' älkää huoliko. Mun keinoni,
Se taitohoni kuuluu salaiseen.
Työläästi vaan sen voisin selittää.
Sit' ompi kauan valmisteltu, ei
Se ole tuote tämän hetken, vaan on
Vähittäin saatu siihen, missä se,
Jos Jumala sen suo, on onnistuva,

Ja onnistuva on se vielä tänään,
Jos tänään ei, ei milloinkaan.

KUNINGAS.

Jo tänään?

EBN JAHIA.

Kun päivä juur' on vuorten taakse mennyt,
Mut vielä tänne laaksoon heittää vienon
Hämärän tuon, jon hänen silmänsä,
Viel' oudot valon valtaan, voivat sietää.
Silloinpa aik' on mulle myötäinen.

KUNINGAS.

Siis nyt! — Ah Ebn Jahia! Levotonna
Mä päivä päivältä ja hetki hetkelt'
Odottanut tät' aikaa oon. Nyt, kun
Se tulee, sydäntäni huolettaa,
Ja viivytystä tahtoisin ma. — Mutta,
Tapahtukoon se! Pian jo päivä laskee,
Sen kanssa ehkä kalliin toivoni. —
Tapahtukoon se!

(Katselee häntä.)

Miettiväisnä oot sa.

Kadutko aiettasi?

EBN JAHIA.

Enpä suinkaan.

KUNINGAS.

Vai varoitelko? Etkö ole varma
Tuost' asiasta? Neuvotellut oot
Sa kanssa noiden vaiteljaitten tähtein,
Joit' taitos puhumaan voi pakottaa;
Ja vastaus, se oli myöntäinen —
Ja tähtein asema hyv'-enteinen?

EBN JAHIA

Niin. Nuot jo teille ilmotin. Mut - astra
Inclinant, non necessitanl. Ne voivat
inehmolaisen onneen vaikuttaa,
Mut pakkovoimin ei ne sitä muuta,
Ei vastoin luonnon järjestystä. — Mut
En mitäkään mä sieltä puolen pelkää.
Mun taitoani toinen este hiiaa.

KUNINGAS.

Vai este?

EBN JAHIA.

Ja ma varon, kuninkaani,
Ett' aatkela on teidän tuota poistaa.
Jolanthan täytyy tietää, ennen kun
Voin käydä toimeen, mitä hältä puuttuu.

(Pontevasti:)

Täytyypi tänään saada kuulla, että
Hän ompi sokea.

KUNINGAS.

Kuink', Ebn Jahia!
Ei, ei, sen sanon; sitä ei hän saa!

EBN JAHIA.

Se on se ehto, jota paitsi taiton
On voimaton.

KUNINGAS.

Ei milloin, milloinkaan!
Noin säälimättömäks' sä mua vaadit?
Tuo tietämättömyys, jok' ompi hänen
Onnensa, riistetään nyt kerrallaan;
Ei vitkan, vähittäin, vaan kerrallaan
On hirmuinen tuo totuus kouristava
Sen raukan sielua! Ja jos tuo keino
Nyt pettää? Unhottanut ootko, kuinka
Vuos' vuodelt', arvaamattomalla huolell',
Olemme varjelleet Jolanthaa tuota
Totuutta surkeata tuntemasta?
Se on sun omaa työtäs. Itse veit
Sa mua tielle, tuolle vaikealle,
Jot' olen kulkenut. Nyt kukistaa
Sa tahdot, mitä rakentanut oot.
Ja mistä syystä?

EBN JAHIA.

Syyn mä selitän,
Jos halajatte tyynin mielin kuulla.

— Te arvelette, että näkö-aisti
On pantu silmään, välikappale
Kun vaan se onkin. Näkö virtaa sielun
Syvyydestä, ja silmän hienot hermot,
Ne käyvät aivoin salakammioista.
Jolantha tietäköhön kohtans' selvään.
Sisäinen silmäns' avatkaamme ennen.
Kuin ulkosilmään valo lasketaan.
Jokainen tarve sielullansa tulkoon
Ja valkeuden aavistus ja kaipuu.
Sill' onhan huomattava, kuninkaani,
Ett' ihmiselle mitäkään ei suoda,
Joll' ei hän tunne siihen tarvetta
Ja sielunpohjukkaista kaipausta,
Mi vaatii tyydykettä, kaikkialta
Esinettänsä etsiellen. Suokaa
Mun selittää se esimerkillä,
Mi teitä läsnä on. Tuo hauska tiede,
Runollisuuden kaunis taide, josta
Provence on kuulusa, se runotarten
Avulla meille annetahan. Eikö?
Mut annetaanko sitä kaikille?
Ei! Niille vaan, jotk' ovat ennen jo,
Kuin unissansa, runollisen mailman
Rintaansa kätkeneet ja kohden tuota
Nyt valpuisena ikävöivät.

KUNINGAS.

Ebn

Jahia, riidellä en tahdo kanssas.

Opissa sinun rinnalles en tule.
Mut sydämessän' sääli kovin ääntää
Ja perusteesi voiman hämmentää.
— Sit' en mä voi — ei, mahdotonta on se!

EBN JAHIA.

Tahtonne mukahan. Mull' ompi valta
Vaan neuvoa. Jos neuvohoni ette
Voi luottaa, oon mä täällä tarpeeton.
Hyvästi siis! Mä lähden luostariin;
Mun sieltä voipi löytää, mielenne
Jos muuttuvi. Mut muistakatte vaan:
Kun mailleen aurinko on mennyt pois,
Ijäksi hukkui, mitä taiton' vois'.

(Lähtee pois sala-ovesta.)

KUNINGAS (yksin).

Oi kauheaa! Noin kalliist' ostaisinko
Tuon epävarman toivon, moisen toivon,
Mi kuitenkin voi pettää? Kuinka voisin
Suruttomuutens' nähdä kerrassansa
Suruksi vaikeaksi muuttuvan,
Nuoruutens' surkastuvan, riutuvan
Tuon tiedon tähden? Jäykkä ompi Ebn
Jahia; hänen täytyy myöntyä.
En lepäjä mä ennen, kun hän on
Mua kuunnellut ja myöden mulle antaa.

(Menee ulos lääkärin jälestä. Vähän ennen ovat Bertrand ja Martha tulleet sisään.)

MARTHA.

Kuningas lähti pois ja, kuten kuului,
Vihoissa mielin; enkä näe mä Ebn
Jahiaa. Miten lienee täällä käynyt?

BERTRAND

Jumala ties, — mut huolestunut oon
Mä tästä. Pelkään, että lääkäri' meidät
Lopuksi jättää pulahan.

MARTHA.

Sa luulet —?

BERTRAND.

Jumala suokoon, että hairahdun.
Mut ihmiset noin umpimieliset,
Noin harvapuheet, kuin Ebn Jahia,
Mua kammottavat. Suoraan sanoen,
Mä pelkään moista, jolla mahti on
Niin kauhea kuin hällä. Sijallansa
Makaapi lapsi tuolla, kuin kuollut.
Tän miehen yksi vihka vaan, — ja tyttö
Kuin ihmeen kautta, hengetönnä taintuu.
Ei kelpaa se.

MARTHA.

Tok' ole huoletonna.

Äläkä kiusaa itseäsi tyhjän
Pelolla! Unhottanut ootko, kuinka,
Kun saatetaan hän jälleen heralle...
Ja amuletti rinnalt' otetaan,
Hän hohtaa, kuin ois terveys halli' uusi?
Ja onhan kummallista, että paljon
Enemmän uni tää, kuin öinen huokuu,
Virvottaa häntä, vahvistaa ja saapi
Mielensä hilpeäksi. Silmissäänkin
On joka kerta, kun hän heräjää,
Sen näen mä usein, loisto heleämpi.
On niin, kuin valon säde tien jo oisi
Osannut niihin hänen uinaillessaan.
Se hyvä merkki ompi, toivon ma.

BERTRAND.

No, ehk' oot oikeassa; saadaa nähdä!
— Nyt. lähtekäämme. Niitull' ompi yht
Ja toista toimimista väen kanssa.
Ja tytön jättää saa: hän nukkuu, eikä
Herätä voikaan ennen tuloamme.

(Menevät huoneuksen taakse.)

KOLMAS KOHTAUS.

Vaudemont'in TRISTAN. Orange'n JAUFFRED, kummallakin kitara olalla.

JAUFFRED (perällä, sala-oven takana).

Kavahtakaatte. Pilkku pimeä
Tääll' ompi.

TRISTAN (myöskin sala-oven takana).

Päisin vaan... Mut seiskaa! tääll'
On ovi.

JAUFFRED.

Ovi?

TRISTAN.

Vartokaas... ja lukku.
Se aukee.
(Tulevat sisään.)
Mitä nä'enkään!

JAUFFRED.

Oi taivas!
Mi kukkain tuoksu!

TRISTAN.

Kasvitarha — täällä?
Välissä vuorten autioin! Ja kas
Tät' ihanuutta, — mikä järjestys!

JAUFFRED.

Ma aivan hämmästyn.

TRISTAN.

Ken paikan tään
On omistaja? Tehän täällä seuduin
Olette tuttu, lähell' asuttenkin.

JAUFFRED.

Jokapa tietäis! Tätä kasvitarhaa
Unissakaan en olo nähnyt koskaan.
Mi troopillinen kylläys! Ontoin kasvein
Vihanta! Palmuja kas korkeoita!

TRISTAN.

Ja asuinhuoneusta! Kuinka soma!
Puoliksi murattein ja ruusuin peitoss'!
— Entäspä asukkaat?

JAUFFRED.

En näe mä ketä;
Tän huvipuiston luulen kokonansa
Ilmaantuneeksi joskus kesäyönä,
Jolloinka Luna suostui tulemaan
Endymionin luo, ja kätki puhtaan
Vuon onnensa Vaucluse'n vuoristoon.
Näin ollen, asukkaat kyll' ovat menneet.

TRISTAN.

Ei, kyllä tääll' on niitä, jotka aina
Tääll' ovat, asuvat, ja liikkuvat.
Kas tuoss' on käytävällä jäljet tuoreet.

JAUFFRED.

Niin oikein, pienten sieväin jalkain. Tulkaa!
Nuot johtanevat, meitä tolalle.
Ne vievät tuonne alas huoneen taakse.

TRISTAN.

Ei, vartokaamme, kunnes joku tulee.
Älkäämme rohjetko. Jo paha kyll',
Ett' omin valloin tänne tunkeilimme.

JAUFFRED.

No, olkoon. Niin jos onni meitä noutaa.
Kuin tähän asti, olen tyytyväinen. —
Sill' ompahan tää onneks' sanottava:
Viel' emme kauhan' olleet luostarista,
Hilpeinä kulkein, vuoroin lauleskellen,

Kun vilkaselta kuningas René'n
Mä näin; hän mieltiväisnä astui haussa
Cordovalaisen lääkärin. Te välttää
Tahdoitte kuningasta, kanssanne
Mua veditten, ja yli puitten, pölkkysin
Pakoillessamme, vuoren juurella
Yht'äkkiä me huomaitsemme aukon,
Jok' ilmeisesti oli tehty. Tuota
Me tutkimme ja, ensin pimeässä
Hapuillen, tänne vihdoinkin jouduimme.
— Mut sanokaas yks seikka mulle: miksi
Tahdoitte karttaa kuningas René'tä?
Hänenpä tähtensä te tulittenkin;
Mua pyysitten te luoksi hänen käymään
Myötänne huomenna: ja olettenpa
— Niin, kaikkihan sen tietää — olettenpa
Kihlattu hänen tyttärensä kanssa.

TRISTAN.

Kihlattu? Niinpä sanotaan. Ma tuskin
Yhdeksän vuoden vanha olin, kun
Ma kihlattiin. Mun isän' ja Burgund
Niin saivat päätetyksi, silloin kuin tuo
Sovinto tehtiin kanssa kuninkaan.
Mut, Jauffred, nyt ma olen vanhempi.
Ja niinkuin moinen sovinto, mi kesken
Paraimman voiton oikeuten' alttiiks'
On pannut, niinkuin tuo mua suututtaa,
Niin suututtaa myös naittaminen moinen.
Mä ylemmielin tänne tullut oon;

Ja ylemmielin hieman vaan ma aion
Täss' asiassa tehdä.

JAUFFRED.

Kuningasta
Mun sääli on. Mä tiedän, että kauan
Iloinnut on hän tuosta sovinnosta,
Mi vahvistettiin tällä liitolla.

TRISTAN.

Niin, hällä siitä hyöty lie sen uskon.
— Te tämän tyttären kai tunnetten?

JAUFFRED.

En: hänt' on muutamassa luostarissa
Espanjan sydänmailla kasvatettu.
Hän sieltä tuodaan teidän tullessanne.
Mut älkää unhottako, missä oomme.
Sisälle tänne kyllä pääsimme,
Ja paikan ihanuutta ei voi kieltää.
Mut pääsemmekö yhtä hyvin pois,
On toinen seikka.

TRISTAN.

Hoo, ei ole vaaraa.

JAUFFRED.

Te ette kolkuta ja kuulustele,
Ovatko väet kotona? Ma saanko —?

TRISTAN

Ei, suokaa mun. Jos joku kalman henki
Tai velho täällä hallitsee, niin onhan
Se soveljasta, että vaara ensin
Mua kohtaa, joka teidät viettelin.

(Kolkuttaa ovea.)

Ei ketään.

JAUFFRED.

Ovi aukaiskaa.

TRISTAN.

Ei käy
Se laatuun.

JAUFFRED.

Koettakaa; kyll' laatuun käy.

TRISTAN.

No siis!

(Aukaisee oven.)

Oi taivas, Jauffred, mikä näky!

JAUFFRED.

Siis henki?

TRISTAN.

Kuinka? Henki? — niin, ma luulen...
Mut joku valkeuden kirkas henki.
Oi kas! kas!

JAUFFRED (katsoo sisään).

Kaunis tyttö vuotehella!
Hän nukkuu.

TRISTAN.

Niin, hän nukkuu. Rinta nousee
Ja laskee hiljan hänen hengitessään.
Kas kuinka suunsa luontuu hymyhyn,
Juur' kuin hän huomais' ihastuksemme.

JAUFFRED.

Mä pyydän, Tristan, paetkaamme pois.
Mua huolettaapi kaunis näkö tuo.
Niin ylen viehättävä, ylen kaunis.
Tää ompi unilinna. Jalkamme
Jo salapauloiss' ovat, — paetkaamme!
— Mi teitä vaivaa, Tristan? Taivas! hän jo
Lumottu ompi. Seisoo tuijottaa,
Kuin maahan kiintynynnä. — Tristan, tulkaa!

TRISTAN (innostuneena katsoen sisään).

Oi hiljaa, Jauffred! herätä hän saattais'.
Oi hiljaa! Synti on tät' tyyneyttä
Ja rauhaa häiritä, mi leviää
Tuost' unen huopeest' yli kaiken luonnon.

JAUFFRED.

Oi kuulkaa!

TRISTAN.

Hiljaa, hiljaa! Pyhäinen
On paikka tää.
(Lankee polvillensa ja kurottaa käsiänsä avonaista oven kohden.)
Oi, ällös suuttuko,
Pyhyyttömällä katsehella että
Mä lähenen sun lepovuodettas!

JAUFFRED (nostaa häntä ylös).

Voi nouskaa! Huolissani oon mä teistä.
Te noiduksihin ootte joutuneet.
Tuo näkö valhenäkö ompi. Tulkaa!

TRISTAN.

En saata.

JAUFFRED.

Älkää toki kuvapatsaan

Tavalla seisoko! Nyt päätös tehkää!
Jos ette tule, mieltä rohkaiskaatte —

Tiedustakaamme, ken tuo impi on,
Herättäkäämme hän.

TRISTAN.

Ei — synti ois se.

JAUFFRED.

Jos ette te, niin minä.

(Menee sisään.)

TRISTAN.

Tuota hurjaa! —
Hän kutsuu häntä, — kuule! Kätehen
Hän tohtii häntä tarttua...

JAUFFRED (hämillänsä ulos tullen).

Nyt pois!
Ei voi hän herätä; — hän on jonkun
Salaisen loihtuvoiman vallassa.
Oi tulkaa! Hyvää en mä ennusta.
Olemme tunkenehet pyhyteen,
Mik' uhkaa meitä kuolemalla.

TOISTAN.

Niin,
Pyhyteen; ootte oikeassa. Mutta
Eloa — eikä kuoloa — se tarjoo.
Vaan — jättäkäämme tämä pyhä paikka,

Johonka tulemalla väärin teimme.
Hän nukkuu; — jalosti ei ole tehty.
Jos jäämme.

JAUFFRED.

Siispä tulkaa!

TRISTAN.

Vartokaas,
Oi Jauffred! Kerta silmäillä mun suokaa!
Vaan kerran häntä lähemmältä katson,
Ja sitte tulen.

JAUFFRED.

Kas, hän polvistuu...
Hän hiljan hänen kättäns' suutelee.
Ja häntä katsoo!... Hänen kaulastaan
Hän rihman irrottaa, ja ottaa sen.
No, kiitos Jumalan, tuoss' on hän jälleen.

TRISTAN (tullen ulos).

Syvälle sydämeeni painanut
Nyt oon tuon kauniin muodon, haihtua
Ei voi se sieltä. Niin, nyt lähtekäämme,
Ja peljätkäämme paikan jumaluutta.
Mut palata ma olen luvannut,
Ja joll'en pety, kuuntel' unissaan hän
Suloisin hymysuin mun lupaustan'?
Kas tämän kannehen ma otin. Jauffred.

Hijoiltun kiven, hänen rinnaltaan
Jok' oli. Niinkuin David leikkas' Saulin
Hameesta tilkan hänen nukkuissansa.
Merkiksi, että Saulin henki hänen
Ol' ollut kädessänsä, niin tää kanne
Todistakoon mun täällä ollehen,
Mut että minun henken' joutui hänen
Käteensä, vaikkapa hän nukkui. Jauffred.
Tulkaatte!

(Menevät sala-ovea kohden, jolloin Jolantha tulee näkyviin huoneen
ovessa.)

NELJÄS KOHTAUS.

EDELLISET. JOLANTHA.

(Vaikka Jolantha on sokea, ovat hänen liikuntonsa vapaat ja tarkat. Ainoasti kuuntelevan asentonsa kautta silloin tällöin ja käsien ikäänkuin hapuilevista liikkeistä havaitsee, että häneltä näkö puuttuu. Silmät ovat auki, mutta usein alaspäin ja liikkuvat varsin vähän.)

JOLANTHA (ovessa).

Martha! Bertrand!

TRISTAN.

Ah, tuoss' on hän!

JOLANTHA.

Puhuihan joku.

(Menee äänen johdolla suoraan Tristania kohden.)

Ken on siellä?

TRISTAN

Outo,

Jok' anoo anteeks', ett' on huimapäänä

Hän paikan rauhaa häirinnyt ja teitä.

JOLANTHA

Sä kättä anna!

(Tristan antaa kättä.)

Et sä ole käynyt

Meill' ennen. Ääntäs en mä tunne. Kai

Sa Bertrandin tai Marthan kohtasit,

Kun tulit?

TRISTAN.

Ketäkään en kohdannut.

Mun saatti tänne muuan sattumus.

JAUFFRED (erikseen Tristanille).

Vähäisen Bertrandista tiedustelkaa!

JOLANTHA (kuunnellen).

Ken on sun mukanas?

TRISTAN.

Mun ystäväni,

Ritari, trubaduri näiltä seuduin.

JOLANTHA.

Olette tervetulleet kumpikin.

Käykääte sisään, siell' on viileämpi.

JAUFFRED (kiireesti).

Jos suvaitsette sen, niin tänne jäämme.

(Erikseen Tristanille:)

Se kyll' on paras.

JOLANTHA (joka vielä pitää Tristania kädestä).

Kätesi on lämmin:

Ma suonen tykkimisen huomaitseen.

Sa varmaan palavoitsit matkalla.

Sun eikö ole jano? Maltappas,

Ma tarjoon sulle maljan viiniä.

(Menee sisälle huoneeseen.)

TRISTAN.

Kuink' armas olento! ja jalot kasvot!

Mi lempeä ja hellä hiljaisuus

Niiss' on! Ja äänensä kuink' ihanainen!

JAUFFRED.

Olette oikeassa. Kun hän puhuu.

Vastustamatta mieli viehättyy

Ja Herran haltuun heittäyy ja hänen.

Jaloa sukua hän varmaan on.

Mut — olla vähän varoillaan ei haita:

Kun viini tulee, Tristan, älkää juoko!

TRISTAN.

Halulla juon mä hänen kädestään
Vaikk' kuoleman.

(Jolantha palaa tuoden kannua ja pikaria.)

JOLANTHA.

Täss' ompi viiniä,
Jot' isäni on tapa juoda. Liian
On väkevää se mulle. Maistakaatte!

(Kaataa pikariin ja kohottaa sitä Tristanille.)

TRISTAN (juodessaan).

Ihana, nuori neiti, — onneksenne!

JOLANTHA.

Otappa kannu, jos sun ystäväskin
Halaisi juoda. Hedelmiä poimin
Mä teille muutamia — viinamarjoj'
Ja taateleit', tai mitä parhain maistuu.

(Poimii viiniköynnöksistä huoneen läheltä ja muista puista hedelmiä koriin, jonka hän ottaa pöydältä.)

TRISTAN (tarjoo pikaria Jauffredille).

Juokaatte, Jauffred!

JAUFFRED.

Ette mitäkään
Siis huomaa? teit' ei lainkaan rasita?

TRISTAN.

Ei, huolet' olkaa vaan.

JAUFFRED.

Siis onkohan

Se viiniä?

(Maistaa.)

Malvasiaa, kautt' taivaan!

Parempaa kuningas René'll' ei lie.

No, Tristan, minä juon, mut teidän siit'

On vastaaminen. (Juo.) Haa! Kuink' oivallisia!

Miss' semmoist' annetaan, ei siellä suinkaan

Vallitse mikään kalman henki.

JOLANTHA (lähenee taasen).

Täss'

On hedelmät, jos teidän haluttaa.

Mä pöydälle ne lasken.

JAUFFRED.

Kaunis neiti!

Jop' oletten te meitä virvotelleet.

Maljaamme viiniä jo laskeneet

Niin elävyyttävää ja harvinaista,

Ett' aivan syystä arvelemme, jotta
Talossa rikkaassa ja arvoisessa
Olemme vieraisilla. Ihanuus
Ja viini luopi laulun: suosiolla
Siis kuunnelkaatte pari sanaa, jotka
Värsyinä polvikkaina ilmi tuovat
Kiitollisuutemme ja mielemme.

(Ottaa käsille kitaransa ja laususkelee, pari kertaa kieliä näpättyänsä,
seuraavaa, jota hän säisfää yksinkertaisilla akordeilla anapestisessä
tahdissa.)

Jo vauhdistaan
Se tunnetaan,
Tuo jahtihaukka lennossaan:
Ja laulustaan
Ja riemustaan
Tunteepi kertun oksallaan.

Miehuudestaan
Ja toimestaan
Ritari uljas huomataan;
Mut soitostaan,
Runoilustaan
Tuo trubaduri tunnetaan.

(Muuttaa tahtia.)

Mut linnaan jos outohon astuilet,
Miss' urhoj' ja naisia viihtyy,
Sa suosion saavasi toivoilet,
Kun soittosi, laulusi kiihtyy;

Ja maljan kun hempeä poikanen tuo
Trubadurin terveydeksi,
Niin huomavi, huulille viinin kun luo,
Tämän paikan oivalliseksi.

(Lopettaa kovalla pääte-akordilla.)

JOLANTHA.

Suloinen laulus on ja mainiosti
Edistynyttä taitoa se näyttää.

TRISTAN.

Provence'n nuoremmista trubadureist⁵
On ystäväni suurimaineinen.

JOLANTHA (Tristanille).

Myös sulle annettiinko laulun mahti?

TRISTAN.

Ma olen hänen oppilaansa vaan.
Suvaitkaa sentään, — lempeisyytenne
Suo mulle rohkeutta lauleloon.
Mut hyvään tahtohoni tyytykää.

(Älottaa joka jakson seuraajasta parilla kitaran näppäämisellä.)

Ma mailman puuhaa pakenin,
Läpitse vuoren astelin
Hapuillen vaivoin pimeässä.
Ma vihdoin jouduin laaksohon,

Miss' aimo, vilvas puisto on,
Ma kauniit kasvit näin ja huoneen tässä.

Mut tääll' on hiljaa; mitäkään
En kuulo, linnun ääntäkään;
Miss' onkaan uurasteljat, kansa missä?
Kuhunka vaan mä silmän' luon,
On hilja kautta laakson tuon;
Juhlaista on, kuin illoin temppelissä.

Ma huoneen oven auki saan,
— Ja ah! kuin ruusu nukkuissaan,
Jon mailmalt' Untamo on kätkenynnä...
Ma sun näin uinuksissa noin,
Ja kaikki, minne silmän' loin,
Ol' lepohon sun kanssas viettynynnä.

Niin lieden liekkikin, ja kas!
Niin ilmakin sun poskillas,
Ja latva palmun nyykkäs' nukkuissansa.
Sun henkes kaiken elon soi,
Sun kauttas kaikki vihannoi,
Kaikk' kiinni silmäns' loi sun silmäs kanssa.

Nyt heräsit — ja kerrassaan
Myös luonto heräs' unestaan.
Kuin aamun koitost' ois se herännynnä.
Oi, ota, ruusu ontain,
Nyt vastaan mielisuosioin
Tää aamutervehdys, mi heräs' ynnä!

JOLANTHA (Tristanille vähän ajan mietittyään, käsi otsallaan.)

Annappa mulle kitaras.

(Soittelee johdatusta ja säistää parilla tahdilla seuraavia jaksoja.)

Kunnian suuren
Se vieras on saava,
Mi herttaisen mielen
Tuo mukanaan,
'Tuo tarinoita
Ja lauluja, joita
Me mielusat oomme kuuntelemaan.

Mut suurimman kaikist'
On kunnian saava
Se vieras, mi voipi
Kielien soinnun
Lauluhan liittää,
Ja värsyjen polviin
Aatteita tuopi,
Ja lauseille lentimet luopi.

Myös pyhät voimat
Laulajan kanssa
Käy tupahan:
Ja laulaessansa
Käy ilma vienommin,
Hiljallansa
On kukkaskansa,
Miettivi, kuulevi, tuoksuvi hienommin.

Teitä, vierahat,
Tänne kun tullen

Ja lausuen, laulain
Mielenne innon
Mullekin soitte,
Teitä mä kiitän!

 Mi, laulua tuota
En kaikkia voinut
Ma oivaltaa.
Niin outona, unten',
Kuin itsekin ootte,
Se lens' ohi kuuloni,
Vieritse luuloni,
Jäänyt ei jälkeäkään.

 Laaksohon tänne,
Puiden latvahan
Laskevi joskus
Outonen lintu.
Ja illan tullen,
Kaikk' kun on hiljoin,
Käy satakielisen liiretys viljoin.
Sen kummaa tahtia
Kielien soitoll'
Ei kenkään ennä.
Sen kilvalla laulaa
Huokuvin rinnoin
Ei kenkään voi;
Sulokaunoisesti sen ääni soi.

 Siell' onko, vierahat,
Laulunne synty,

Miss' surumieli
Ja kaipuu — arvelen —
Yöhyen tyynessä
Uhkuvi ilmi?
Ootteko ilmojen
Liiteliöiltä
Sävelet saaneet?
Sävelet vilkkaat,
Kummaiset, oivat;
Kuink' unehessan'
Ne korviini soivat!
Sävelet lempeät,
Juur' ihastuttavat,
Minne jos kuuluvat,
Kaikk' jalostuttavat.

JAUFFRED.

Oi, kuinka runollista!

TRISTAN (Jolanthalle).

Lauluamme

Te vertaillette satakielen lauluun.
Oi, jospa oisin joku, vaikka pienin,
Vaikk' köyhin noista lintusista, jotk on
Luonanne täällä, saadakseni kuulla
Yhäti noita sulosäveleitä,
Joit' teidän rinnassanne heräjää.

JAUFFRED.

Oi jalo neiti, anteeks' antakaa,
Ett' teen mä yhden kysymyksen, jonka
ihailuksemme huulillemme saattaa.
Maailmast' erillään te ootte täällä.
Oivallisista noista lahjoistanne
Ei mitäkään Provence'n ritarit
Ja jalot naiset tiedä. Kenpä ootte
Te syntyänne? Kenp' on isänne?

JOLANTHA.

Vai et sä sitä tiedä? Sep' on kumma.
Tääll' ei käy kenkään, jok' ei häntä tunne.

JAUFFRED.

Mi hänen nimens' on?

JOLANTHA.

Raimbaud'ksi häntä
Nimitetään.

JAUFFRED.

Raimbaud'ksi? Ritari
Hän onko?

JOLANTHA.

Ritar'?

JAUFFRED.

Eli sotilas.
Kypärä, kilpi, kultakannukset
Häll' onko? Mikä hänen virkans' on?

JOLANTHA.

En koskaan ole tuota kysynyt.

JAUFFRED.

Mintähden teitä pidetähän täällä
Niin tarkoin?

JOLANTHA (kummastellen).

Tarkoin?

JAUFFRED.

Niinpähän, niin yksin.

JOLANTHA

Ei yksin. Siinä aivan erhetty.

JAUFFRED.

Mut tääll' ei ole ketäkään.

JOLANTHA.

Niin tääll'
Ei ole... siinä oikeassa oot...
En tiedä, mistähän se tulee. Muuten
En yksin ole täällä milloinkaan.

Mut varroppas, ma kutsun... Bertrand kyll'
On ilostuva teidän tulostanne.

(Menee huoneeseen.)

JAUFFRED.

Nyt nähdä saamme, kenen on tää laakso.
Mut kovin mua aavistaa, ett' on täss'
Sekassa jotain salaisuutta, jot'
Ei minkään laakson herra kenenkään
Ois suonut vainustavan.

(Osottaa ovea perällä.)

Huomatkaas,

Kuink' ovi tuolla taidokkaasti ompi
Kivillä, sammalilla peitetty,
Niin ett' ei, kun se suljetaan, voi vuoren
Rinteestä sitä erottaa. Nyt kuulkaa
Mun neuvoan' ja oven luona olkaa.
Ma varron, kunnes joku tulee. Sitte
Mä menon vuoren käytävähän, ett'
Ei voida estää palaustamme.
Kenties mä kohtaan jonkun väestämme.
Jos huomaan jonkun vaaran, palajan
Ma kohta. — Kai jo ymmärrätte, Tristan?

TRISTAN (omissa ajatuksissaan).
Niin, menkää vaan!

JAUFFRED.

Ah, huolissa te ootte;
Tuo kaunonen on viehättänyt teidät.

TRISTAN.

Kipeä oon ma. Hurmoksiss' on pääni.
Minusta on, kuin hiljainen tää laakso
Se määrä oisi, johon tähän asti
Oon pyrkinyt, kuin voitonhimoinen
Uljuuten' oikean sais levon täällä.

JAUFFRED (totisesti).

Tok' ette ole unhottanut, että
Teit' odottaapi kuningas René?

TRISTAN.

Niin, kuningas René! Oi, mitä huolin
Mä hänestä? Maakunnan, joka lailla
Ja oikeudella on meidän, jok'
On meidän miekoillamme valloitettu, —
Pitäiskö eestä sen mun kiinnittämän
Nuoruuten' hänen tyttärensä, jot'
Ei kenkään tunne, kenkään ole nähnyt...
Kun mulla tääll' on...

JAUFFRED.

Älkää jatkako!
Te haaveksitte! Itse tiedätten
Te, mitä tulevainen aika teilt'

On vaativa. Mut hurmattu te ootte.
Tuo liekki rinnastanne riistäkää.

TRISTAN.

Oisinko hurmattu, jos tuota voisin?

JAUFFRED.

Nyt tullaan: — hiljaa!

(Jolantha tulee ulos jälleen.)

JOLANTHA.

Olettenko täällä?

JAUFFRED.

Varromme teidän tuovan huoneen herran.

JOLANTHA (vähän alakuloisena).

Kaikk' on he kaukana. Ma kutsuin, vaan
Ei kenkään tullut. Miksi jättäneet
Mun ovat?

TRISTAN.

Tulevat kai pian.

JOLANTHA.

Niin,
He kyllä tulevat. He viinamarjain

Korjuussa varmaan ovat. Siell' on mun
Myös tapa olla. Muuten joku heistä
Mun luonan' on.

JAUFFRED (hiljaa Tristanille).

Te jätte tänne?

TRISTAN.

Jään.

JAUFFRED.

No niin, mä teon siis niin kuin lupasin.

(Menee kumartaen Jolanthaa, johon tämä ei vastaa.)

JOLANTHA (kuunnellen).

Sun ystäväs jo läksi.

TRISTAN.

Kohta taas

Hän palajaa. Mut, anteeks' antakaatte,
— Erääsen rikokseen mä syypää oon,
Jon sovittaa mä jälleen tahdon. Teidän
Uinaillessanne äsken, pienen kanneen
Ma otin teiltä, muistoksenne vaan.
Täss' on se.

JOLANTHA.

Missä?

(Tristan antaa hänelle amuletin, jonka hän kolmannessa kohtauksessa otti hänen rinnaltansa.)

Kanne? Mun se onko?

TRISTAN.

Niin, niinpä luulen.

JOLANTHA.

Mun ei ole se,
Mut Marthalta mä kysyn.

(Laskee amuletin pöydälle.)

TRISTAN.

Mulle suokaa
Sen sijaan joku punaruusu tuolta,
Mi nostaa teidän kuvananne latvans'
Ylitse muiden kukkain vähempäin.

JOLANTHA.

Vai ruusu? Mielellän'.

(Poimii ja antaa hänelle valkoisen ruusun.)

TRISTAN.

Ah, valkoinenp'
On tämä! Antakaatte punainen,

Mi kaunis on kuin tekin.

JOLANTHA.

Punainen?

Mitäpä tarkoitat?

TRISTAN (osottaen).

No, joku noista.

JOLANTHA.

Otappa itse se.

TRISTAN.

Ei, ennemmin

Mä pidän tään, jon valitsitte te,
Jon poimi teidän kätenne. Ja oikein
Kun mietin, kiitänkin mä valintaanne.
Valkoinen ruusu, jonka helmass' uinuu
Noin raskasmielinen ja vaalas puna,
Tän puiston haaveellisen kaunoisuuden
Vertainen on. Yks ruusu antakaa
Nyt viel', ja valkoinen. Ma hattuhuni
Ne panen molemmat, ja tahdon kantaa
Ne teidän lempiväriänne.

JOLANTHA (poimii ja antaa hänelle ruusun, mutta punaisen).

Täss'

On ruusu. Tätäkö sä tarkoitt?

TRISTAN (hämmästyä).

Mä pyysin valkoista.

JOLANTHA.

Minlainen tää on?

TRISTAN.

Tää — tää...

(Erikseen:)

Haa, mikä mun aavistaa!

(Ääneen:)

Hei, sanokaas —

(Pitää Jolanthan edessä noita kahta ruusua ja muutamia muita, joita hän itse poimii lisäksi.)

kuin mont' on ruusua

Mun kädessä'?

JOLANTHA (kurottaa kättänsä niitä saadakseen, silmiänsä avaamatta).

No annappa ne tänne.

TRISTAN.

Ei, koskematta.

JOLANTHA.

Kuinka voin ma muuten?

TRISTAN (syrjään).

Ah, sokea hän raukka on.

(Ääneen ja vitkastellen.)

Ma luulen.

Ett' toki voipi.

JOLANTHA.

Ei, sä erhetyt.

Kun tietoa ma tahdon jostakin,

Minkaltaista se ompi, kuinka monta

Niit' on, niin tuntelen ma. Sehän selvää.

TRISTAN (hämillänsä).

Niin — oikeassa ootte — mutta väliin...

JOLANTHA.

Mut väliin? Puhuppa!

TRISTAN.

Ma tarkotan,

Ett'.. että löytyy kappaleita, joita

Vaan väristänsä erottaapi, niin

Kuin monet kukkaslajit, monet aineet.

JOLANTHA.

Niin laadun, kaavan suhteen, arvelet

Sa. Eikö niin?

TRISTAN.

Ei, sit' en tarketa.

JOLANTHA.

Ja onkos kukkaa työläs tuntea?
Juur' hento, pehmyt, uhkea on ruusu,
Niin hieno tuntea, kuin ilman henki,
Ja lämpöinen kuin sekin kesä-illoin.
Neilikka onko ruusun kaltainen?
Sen tuoksu päättä huumaa, kuin tuo viini.
Jot' annoin sulle. Entäs kaktus? Eikö
Sen piikit tunnu niin, kuin vastatuuleen
Jää-siitehessä astuisit?

TRISTAN (erikseen).

Oi kummaa!

(Ääneen.)

Sanottu eikö ole teille, että
Kaikk' kappalehet voipi erottaa
Etäältä kautta... näön, näkemällä?

JOLANTHA.

Etäältä? Kyllä. Pikku lintusen,
Jok' istuu huoneen harjalla, ma tunnen
Sen viserryksestä, ja ihmiset
Ma tunnen kaikki heidän puheestansa.
Heponi vilkkaan, jolla joka päivä
Ma ratsastan, ma hirnunnasta tunnen
Etäältä, käynnistään. — Mut näöllä?
Ei ole tuota mulle sanottu.

Se onko jotain, jolla tutkitaan?
Jokuinen konstillinen kapine,
Vai yksinkertainenkö? Näköä
En tunne. Taidatko sa opettaa
Minulle näön käytöksen ja hyödyn?

TRISTAN (erikseen).

Oi Jumalani! Hän ei itse tiedä
Sokea olevansa.

JOLANTHA (vähän viivähyksen perästä).

Mistä maasta
Sa oot? Sull' lauseit' ompi, joita kenkään
Ei täällä tunne; paljon, kuin jo sanoin,
Puheessas on semmoista, joka mulle
On outoa ja uutta. Onkohan
Se laakso, jost' oot sinä kotoisin,
Niin aivan toisen kaltainen kuin tää?
Siis tänne jää, jos voit, ja sitä mulle
Opeta, mitä tiedostani puuttuu.

TRISTAN.

Oi kaunis neito nuor', en voi, en taida
Opettaa teille, mitä teiltä puuttuu.

JOLANTHA.

Jos tahdot, niin ma luulen, että taidat.
Mua herkkäoppiseksi sanotaan.
Ja moni noista täällä käynehistä

Opetti mulle monta tointa, joita
Mä hyvin ymmärsin. Nyt koetappas.
En pety suinkaan: hyvä oot sa mulle:
Sun äänes hellä on ja lempeä,
Et tuota multa kiellä, kun mä pyydän.
Puhuppa; tarkoin puhettas ma kuulen.

TRISTAN.

Ah, vähän tarkka kuulunta teit' auttaa.
Mut — sanokaas: sen huomanneet kai ootte,
Ett' ilman erinäistä tarkotusta
Ja hyötyä ei ole yksikään
Ruumiinne kauniin jäsenistä. Sormin
Ja käsin tartutten te esineisin;
Jalkanne, vaikka pienet kyllä, vievät
Helposti teitä, minne halajatte.
Ja korvan koukeroisen kautta lauseen,
Sävelten ääni sieluhunne saapuu.
Puheenne käypi huuliltanne. Rinta
On suojus kevykäisen hengen tuon,
Mi huoletonna nousevi ja laskee.

JOLANTHA.

Sen kyll' oon huomannut. Mut jatkaa vaan.

TRISTAN.

Siis sanokaatte: mihin tarkotukseen
On Luoja teille suonut — silmänne?
Mi hyöty teill' on noista tähtilöistä,

Joill' itse on niin kumman kirkas loiste,
Ett'eivät päivän säteistä ne huoli —?

JOLANTHA (koskettaa silmiänsä, vähän miettien).

Mi hyöty, kysyt sä... Voi, kuinka kysyt!
Vaikk' — aatellut en ole tuota koskaan.
No, silmäni — sen helpost' ymmärtää...
Kun illoin oon mä väsyneenä, raskaast'
Unonen laskee silmillen', ja sieltä
Se valuu koko ruumiin yli, melkein
Kuin tunto sormen päästä leviää.
Siis tiedän silmän mua hyödyttävän.
Pait sitä, etkö itse usein huomaa,
Ett' on sun silmäs hyödyks' sulle? Kerran,
Kun maahan pientä ruusupensasta
Ma istuttuiin, juoksi muuan eläin
Ja puri sormeen'; tuosta kivusta
Ma itkin. Kerran taas, kun huolissan'
Ma kauan olin ollut, siksi että
Isäni poissa viipyili, mä itkin
Ilosta kun hän tuli. Kyyneleistä
Mä sydämellen', jok' ol' liian täynnä,
Sain huojennusta, silmäin kautta huoli
Ylitse tulvas'. Siis ei kysellä
Sun sovi, mihin tarkotukseen Luoja
On silmät unille suonut. Niiden kautta
Minulle lepo tuodaan, väsynyt
Kun oon ma. Niiden kautta lievitystä
Ma murheeseni saan ja niiden kautta
Iloni puhdistuu.

TRISTAN.

Oi anteeks' suokaa
Mun kysymyksen' oli julma. Moinen
Sisäinen sielun kirkkaus on teillä,
Ett'ette kaipaa tuota, jot' on meidän
Valosta lainaaminen silmäin kautta.
Tulisko aatella, ett' alkuperää
Oudoista olennoista ootte, joill on
Avuja toisenlaisia kuin meillä?
Tääll' yksin elätten; tää laakso näyttää.
Kuin loihdituksi vuorten lomihin.
Idästä, Peri-parvi kerallanne
Te tulittenko? Tyttäriä Brahman
Te lietto, jonkun Magin tänne tuoma
Luot' Induksen? Oi kaunis tuntematon!
Jos syntyisin te ootte ihmisistä,
Kut maata äidiksensä mainivat,
Jos ootte mieltyväinen tään maailman
Katoavaiseen riemuhun kuin minä,
Niin lempeästi ottakaatte vastaan
Ritarin suosittelu: kuulkaa hänen
Lupaustansa, ett' ei nainen ykskään,
Vaikk' ihanuuden, synnyn kautta kuinka
Etevä ois se, poista tuota kuvaa,
Jonk' ootte te mun sieluun' painaneet.

JOLANTHA (vähän viivähyksen perästä).

Kuink' kauheasti puhua sa taidat.
Milt¹ oot sa mestarilta taidon saanut

Noin viehätellä lauseill' oudoilla?
Minusta on, kuin yksin astuisin
Mä tietä, joll' en ollut ennen koskaan.
Mut kaikki, kaikki, mitä lausut, sentään
Taivaalliselta, herttaiselta kuuluu.
— Puhuppa taas. Ei, ällös puhuko!
Suo ennen mielessän' mun kuuleskella
Sanoja noita, joita lausuit, joista
Yht' aikaa riemastun ja huolestun.

(Jauffred tulee äkisti sisään.)

JAUFFRED (erikseen Tristanille).

Miesjoukko, näin mä, kaukaa lähenee.
Ja huomatkan, ett' yksin oomme vaan.

TRISTAN (Jolanthalle).

Nyt, jalo neiti, lähteä mun täytyy.

JOLANTHA.

Voi! Miksi lähdet pois?

TRISTAN.

Ma tulen jälleen,
Ja pian — tulen tänäpäni vielä.
Ettenkö tahdo käsin tunnustella,
Kuin pitkä oon, ett' taas, kuin yhdymme,
Te huokeammin minut tunnetten?

JOLANTHA.

Oi, miksi hyödyks'? Enkö tiedä, että
Niin korkea sa oot, kuin harva on?
Ylhäältä puhees mulle tulee, niin
Kuin kaikk', jok' ylhäist' on ja ihmeellistä.
Ja enköhän sun ääntäs tunne? Niin,
Kuin sä, ei puhu kenkään. Koko luonnoss'
Ei ole millään sävelell', ei äänell',
Ei millään soittimella, jota tunnen,
Niin viono, helevä ja herttainen,
Niin raikas sointi, kuin sun äänelläs.
— Oi usko, sinut tuhansista tunnen.

TRISTAN.

Hyvästi siis, siks kuin taas yhdymme.

JOLANTHA.

Mun anna kättä. — Hyvästi! — Siis tulet.
Ja tulet pian? Ma odotan, sen tiedät.

TRISTAN (suutelee polvistuen hänen kättänsä).

Oi, ällös epäelkö, pian ma tulen.
Mun mielen' tänne hehkuu. Vaikka lähden,
Jää aatosteni paras puoli tänne,
Ja mitä viel' on mulla henkeä,
Luo teidän levotonna halajaa se.
Hyvästi!

(Menee sala-ovesta Jauffredin kanssa, joka jo ennen on lähestynyt ovea.)

JOLANTHA (yksin, kuunnellen).

Nyt hän lähti! Läpi vuoren,
Jost' usein kuulin jalan oudon, nyt mä
Keveät kuulen askeleet. — Oi hiljaa —
En kuulo enää, kuulin, kerran vielä...
Mut nyt ne haihtui.

Tuleeko hän jällen?

Jos hän, kuin moni muukin outo ennen,
Tul' ainoan tän kerran vaan? Ah, ei!
Sanoipa hän, hän lupas', että tänään
Tuleepi hän. Mut kaste lankeaa,
Jo ilta joutuvi. Ei, eihän tänään,
Sit.' ei hän voi. Mut ehkä huomenna...
Kuink' on nyt yksinäistä tääll' — —

VIIDES KOHTAUS.

JOLANTHA. MARTHA. Sitte Kuningas RENÉ ja EBN JAHIA. Viimeiseksi ALMERIK.

MARTHA (tulee huoneuksen takaa ja lähenee kiireesti Jolanthan huomattuaan).

Laps' armas!
Mitäpä näen mä! Herällä... oot täällä!

JOLANTHA.

Oi Martha! vihdoinkin! Miss' oot sa ollut?

MARTHA.

Luon' niittulaisten. Mutta sanos, ken...
Ken on sun herättänyt?

JOLANTHA.

Omin päin mä heräsin.

MARTHA.

Kuink', omin päin?

JOLANTHA.

Niin, muust'
En tiedä. Mutta kuules, etpä tiedä
Sä mitään, tääll' on ollut vieraita —

MARTHA.

Kuin, vieraita? Nyt pilaillet sa. Keitä?

JOLANTHA.

Kaks outoa, joit' en mä tuntenut,
Jotk' eivät ennen ole täällä olleet.
Ikävä oli, että olit poissa.

MARTHA.

Voi lapsi, puhu toki järjin! Vierait'?
Oi mistä... miten, tarkotan ma —

JOLANTHA.

Mistä
He olivat, sit' en mä kysynyt.
Sanonut oot, ett'ei saa kysymällä
Vieraita vaivata.

MARTHA (toimentuen).

Mut, lapsi, keitä
No oli siis?

JOLANTHA.

Sit' en mä tiedä, mutta —

MARTHA.

Ja yksin olit sa?

JOLANTHA.

Ma sua huusin,
Mut et sä kuullut.

MARTHA (erikseen).

Jumalani, eihän
Lie kenkään vaan!..

(Ääneen.)

Mut kerroppas —

JOLANTHA.

Oi Martha,
Ei niiden vertaist' olo täällä yhtään
Viel' ollut, toisen niist' ei ainakaan.
Niin laita varmaan lie, ett' on hän jostain
Ihmeitten maasta, erilaisest' aivan,
Kuin meidän maamme. Sillä voimakas
Hän oli puheissaan, ja kuitenkin
Niin hellä, herttainen, kuin sinäkin.

(Kuningas René ja Ebn Jahia tulevat toisten huomaamatta sisään sala-
ovesta ja viipyvät kuuleskellen perällä.)

Mua tervehti hän runolla — oi Martha!
Juur' eriskummaisella runolla,
Mi kyyneleet toi silmihini, vaikka
Osaksi vaan ma tuota ymmärsin.

MARTHA.

Toimennu, armas!
(Erikseen:)
Mitä saan ma kuulla?
(Ääneen:)
Mut sano, mistä puhui hän sun kanssas.

JOLANTHA.

Monesta — monest' oudost' asiasta.
Hän monta tiesi seikkaa, joit' en kuullut
Ma ole milloinkaan. Hän sanoi — vaan
En tajunnut mä häntä — sanoi, että
Juur' monta kappaletta erottaapi
Etäältä silmän kautt'.

MARTHA (erikseen).

Oi Jumala!

JOLANTHA.

Tajuutko sinä hänen tarkotustaan?

MARTHA (huomaa äsken tulleet).

Kuningas tääll'! Oi taivas!

KUNINGAS (erikseen Ebn Jahialle).

Mitä kuulen!

Jo ilmotettu mulle on!

(Astuu esiin lääkärin kanssa.)

Mun lapsen'!

JOLANTHA (lankee hänen kaulaansa).

Isäni armas, joko oot sa tullut!

KUNINGAS

Opettajasi tuon ma, Ebn Jahian.

JOLANTHA.

Vai hänkin. Suo mun sua tervehtää!

(Ebn Jahia kurottaa hälle kättänsä.)

KUNINGAS (vie Marihan syrjäpuoleen, joll'aikaa Ebn Jahia puhuttelee Jolanthaa ja tarkastaa salaa hänen silmiänsä).

Mi tapaus on tääll' —?

MARTHA.

Oi, sit' en tiedä.

Kun nukkui hän, me siihen luotimme,

Ett' ei hän ennen heräjä, kuin häntä

Herätetään, ja poijes lähdimme.

Sill'aikaa — sanoo hän, mut mahdollist'

Ei lie se — joku outo tääll' on käynyt.

KUNINGAS.

Varomatonta mua! Ebn Jahiaa
Kun seurasin, ov' auki unhottui.
— No, Martha, outo tuo?

MARTHA.

Sen verran kuin
Voin päättää, kun hän viel' on hämillään,
Se hänen sokeudestansa puhui.

KUNINGAS.

Vai siitä! Siis on Luojan tahto, kaikk'
Ett' eeltäpäin on hänen tietäminen.
No niin!
(Viittaa lääkäriä.)
Oi Ebn Jahia! kuulitko?

EBN JAHIA.

Ma kuulin; sattumus on auttanut.
Ja eräs outo hänet herätti.
Ma tuolta pöydält' amuletin löysin.
— Tilansa himmeästi vaan hän tuntee.
Mun täytyy vaatia, ett' toki, niin
Kuin lupasitte, ilmotatte hälle —

KUNINGAS.

Niin oon jo aikonut.
(Lähestyy Jolanthaa, joka tällä aikaa on puhunut Marthan kanssa.)

Mun tyttären'!
Nyt huomaavasti korvas kallista!
Salata kauemmin en saa, ett' elos
Eräässä käännekohdass' on, mi vaatii
Levollisuutta. Voitko maltilla
Sa mua kuulla, voitko maltilla,
Jos huoli sua kohtais' äkkiä,
Sa tuota kestää?

JOLANTHA.

Isä, puhu vaan!
Mun huolen' huojentuu, sun suustas kun
Sen kuulen.

KUNINGAS.

Kuulo siis, Jolanthani.
— Mit' outo tuo on sullo sanonut,
En tiedä. Luulen tok', ett' ilmaissut
Hän on, mit' aivan tarkoin salanneet
Sinulta oomme tähän asti: että
Sun sielus puuttuu mahdikasta lahjaa
Käsittämään maailmaa ympärillä.
Niin on. Sa puutut näön aistia.

JOLANTHA.

Hän sanoi niin, mut en tuot' ymmärtänyt.

KUNINGAS.

Siis tiedä, että löytyy valon voima.
Ylhäältä, tuulen, raju-ilman lailla
Se tulevi ja yhtä ripsahasti.
Kaikk' esineet, se joihin koskee, saavat
Silt' eri tunnusmerkin, uuden arvon.
Ja lämpymään se liittynyt on usein.
Tien meihin saavuttaa se kautta silmän.
Ja vasta silmän näkövoiman kautta
Maailman rakennuksesta' oikean
Me saamme käsitteen, minlaisena
Se lähti Luojan kädestä, ja hänen
Hyvyydestään ja viisaudestansa.
Mit' oot sa vaivoin arvata nyt saanut,
Sit' ohjaa silmä meidät näkemään,
Lajilta, muodost' oitis tuntemaan.

(Mielenliikutuksella.)

Huolemme kaikki korvas' vähän vaan sen
Vahingon, jonka lapsena jo kärkeit.
Kaikk', jonka voimme, oli: surun taakkaa
Nuorilla hartioiltas huojentaa,
Ja katkeraa sen juurta sulta peittää.

JOLANTHA.

Oi isä! sanat kummat, mulle oudot.
Maailman rakennus, minlaisena
Se lähti Luojan kädestä, vai tuot' en
Ois tuntenut? se mult' on suljettu?
Kuin niin sa sanot? Enkö siis ma tunne
Luojaani mailman rakennuksesta'? Ei!
Siis tuulen väkevyys, sen vieno löyhkä

Ja lämpö, kautta maan kun leviää se,
Ja luonto maan, sen voima kukat, kasvit
Hedelminensä kasvatella, eikö
Metalli, kivi, eikö virran vyöry
Ja lintuin kuorilaulu tuonut ilmi
Luojaani mailman rakennuksessa?
Ja enkö ole sulta, kaikilta,
Jotk' ovat mulle kalliit, saanut tietää
Luojamme tarkotusta mailman suhteen?
Hänenpä tahtons' ilme itsekin
Ma oon. Jos minne käännyn: koko luonnoss',
Omassa itsessän' ja muiden lauseiss',
Äärettömissä jaksoiss' aatteiden,
Kaikissa kohtaa mua sama ääni.
Julistain Jumalaa ja maailmaa.

KUNINGAS (erikseen lääkäriille).

Ah, Ebn Jahia! sulo-uskon tuon
Me oomme häirinneet!

JOLANTHA.

Ja selko mulle
Nyt tehkää: silmän näkövoimall' oon
Mä ymmärtävä mailman. Äskeinen
Tuo outo, jonka puhe syvälle
Mun mieleheni painui, näöstä
Myös hänkin puhui. Mitä siis saan nähdä?
Oi, isä! voinko nähdä hänen äänens',
Mi riemuin, huolin sydämeeni koski?
Mä silmin näenkö satakielen laulun,

Jot' usein miettinyt ma oon ja turhaan
Koetellut aatteissani seurata?
Sen laulu onko kukka, jonka tuoksun
Ma tunnen vaan, mut en sen kasvua,
Ei lehdykkää, ei kantaa?

KUNINGAS.

Lapsi armas!
Mua surettaa jok'aino kysymykses.
Sa tietäös: mull' ompi toivo.
On toivo, joka, piti tähän asti
Isääsi voimass', että näkö voidaan
Sinulle antaa, että silmäs taas
Voi aukeentua valon säteille.
Opettajas, sun ystäväsi Ebn
Jahia, lääkärinä kauan on
Jo valniistaunut siksi hetkeks', jonka
Hän myötelläksi ennusti. Nyt on.
Laps' armaisin, se tullut. Hänen haltuun
Hä itses anna. Hänen kanssaan käyt
sä sisään. Marthan myötänne mä lasken.
Sä ensin menet tainnoksiin... ja sitte,
Jos taivas sallii, heräjäät sä, lapsen' —

(Keskeytyy.)

JOLANTHA.

Mik' on sun? Miksi kätes vapisee?
Oi isä, etkö riemuitse, ett' on
nyt hetki tullut, jota kauan varroit?

Pelkäätkö, ett' ei tämä onnistu?
Mut enkö sentään jää mä ainiaaksi
Sun tyttärekses, jota rakastat,
Jok' iloitsee sun rakkaudestas,
Osaansa tyytyväisnä —? Laske siis
Nyt mua menemään.

KUNINGAS.

Jolanthani!

JOLANTHA.

Oi, älä pelkää! Minkä mietti viisas
opettajan', se onnistuupi; — niin,
Sen tiedän, mull' on tunne, moinen juur'.
Kuin nyt jo tuntisin tuon kumman voiman,
Valoksi jota sanot, juur' kuin tänään
Jo minuhun se entäis'. Ah, kun hän,
Tuo kumma outo oli täällä, tunteen
Havaitsin, jot' en onnen havainnut;
Ja joka sana, jon hän lausui, kaikuu
Mun sielussan', kuin kanteleessa, uusin,
Ei koskaan ajateltuni sävelein.
— Sanoitpa äsken, että valon voima
On ripsas, että kaikki, johonka
Se koskee, uuden arvon saa, ett' usein
Se liittyy lämpymään — niin, eikö totta,
Sydämen lämpymään? — oi, sen mä tiedän.
Jos tuo se on, jon sanot valoksi,
Niin aavistaapi mua, että tänään
Se mulle ilmestyy. Mut yhdessä

Sä petyt: silmällä ei suinkaan näe.
Vaan täällä, luona sydämen on näkö.
Sisässä tääll' on, sulo-muistelona,
Tuo valon kajastus, mi mua kohtas',
Tuo valo, jota kohden nyt mä lähden.

(Menee sisään Marthan kanssa, joka tällä välin oli lähestynyt.)

KUNINGAS (lääkärille, kun hän on sisään menemäisillänsä).

Oi, varro, Ebn Jahia! — Käsitätkö
Sa tuota? Kenpä lie tuo vieras, joka
Häiritsi hänen sydämensä rauhaa?
Mit' aatella mun tulee puheestaan
Noin innokkaasta? Mitä arvelet?

EBN JAHIA.

Ei olo nuoren mielenkääntehestä
Juur helppo päättää. Tämän ehkäisee
Mun tuumani, sen myönnän.

KUNINGAS.

Selitäppäs —

EBN JAHIA.

Niin, levon jos hän saapi aatellessaan
Tuot' outoansa — tämä aatos näyttää
Hänessä vallitsevan — niin mä pelkään,
Ett onni taitoan' ei kaunista.
Se puuttuu siten alustaa. Mut ehkä

Tuleepi tässä kohden tarpeen vaihdos,
Jotk' yhdessä, ja yhtä halukkaasti
Kaipaavat tyydykettä. Ollen niin,
On mulla toivoa, mut — vähän vaan.

(Menee sisään.)

KUNINGAS.

Oi Jumala! Ken on tääll' ollut? Bertrand
Sit' eikö tienne —

(Almerik tulee sala-ovesta.)

Almerik! sä täällä?

ALMERIK.

Tuon teille kirjeen.

KUNINGAS.

Kirjeen? Tristanilta?

(Aukaisee kirjeen.)

Niin, hältä on se.

(Lukee.)

Mitä näen mä! — Kuule!

Hän rauhan rikkoo... tekemämme liiton

Hän purkaa tahtoo —

ALMERIK.

Tahtoo liiton purkaa?

KUNINGAS (lukien).

Mi kumma! Myöntää väärin tekevänsä.
Ja senvuoks' asian mun haltuun' jättää:
Mut — epää liiton tyttäreni kanssa!

ALMERIK.

Sit' ylpeää!

KUNINGAS.

Ah, Almerik! Mua noutaa
Mun vanha kova onneni. Mä pelkään,
Ett' enne tää on paha tämän hetken
Tapahtumalle. Tämän naimisen,
Jost' unelmat niin kauniit näin, mä liitin
Keveämielisesti tuohon toivoon,
Ett' taas Jolanthani saisi näkönsä.
Mun toinen toivon' petti, toinen lie jo
Perästä tuokion — mut ei! en tahdo
Nureella itseäni halventaa.
Tapahtukoonpa, mitä Luoja sallii.
— Ken kirjoen toi?

ALMERIK.

Yks miesi Jauffredin.
Jauffredin luona Tristan on, hän sanoi.

KUNINGAS.

Jauffredin luon'? No siis on ehkä toivo —
Kenties voi hän — Mut hiljaa! kuulen häikkää
Ja miekkain kalskeen — tuolla käytävässä...

ALMERIK (joka lähenee salakäytävää).

Väkisten ryntävät ne —

KUNINGAS.

Väkisten?

Voi kelvotonta!

ALMERIK.

Väkeämme siell'

On joku vaan.

KUNINGAS.

Nyt miekkaan. Kostamatta

Ei herjaa kenkään kuningas René'tä.

KUUDES KOHTAUS.

Kuningas RENÉ. ALMERIK. TRISTAN välkkyvässä asepuvussa
seuroinensa.

Sitte JAUFFRED seuroinensa.

(Tässä kohtauksessa kajastaa iltarusko laaksossa, ja kaukaisilla vuorilla,
jota kestää näytelmän loppuun asti.)

TRISTAN.

Takaisin! Joukkionne vuoren juurell'
On voitettuna. Vangiks' antaukaatte!

KUNINGAS.

Ken oot sa, hurja, jonka julkeus
Aseilla riivoaapi paikan tään?
Nyt herkee! kostoan' jos tahdot välttää.

TRISTAN.

Sa sanojasi säästä. Min' en pelkää.
Mä kyllä luulen tätä paikkaa jonkun
Pahaisen vallan alaiseksi. Mut
Mua innostaapi valta moinen, jok'

Ei tuota pelkää. Vuoren peikot jos
Sua puoltavat; jos loitsia sa oot,
Mi luotat voimiin salaisiin, niin tiedä:
Mun miekkan' pyhä isä vihki. Vyöni
Marian luostarissa Avignoniss'
On hurskas priorinna ommellut.
Tää asu kätkee aikeen sua häätää,
Kuin pyhä Yrjö lohikäärmettä.

KUNINGAS.

Sä mieletön! Mi tänne sinut saattaa?

TRISTAN.

Sa vastaa! Laakson hallitsia ootko?

KUNINGAS.

Mä kyll' oon hallitsia laakson tään,
Ja enemmänkin; mut ken sinä oot?

(Jauffred tulee sisään seuroineen.)

JAUFFRED.

Mitäpä näen mä! Kuningas René!
(Lanke polvilleen.)
Oi kuninkaani!

TRISTAN (erikseen).

Kuningas René!

KUNINGAS.

Sa, Jauffred, yksin vehkein kanssa moisen.
Mi rikkoo kuninkahan rauhaa?

JAUFFRED.

Anteeksi
Edellä riensi hän — mä myöhästyin.

KUNINGAS (Tristanille).
No, kenpä oot sa?

TRISTAN.

Vaudemont'in Tristan
Ma oon; sen nimen varmaan tunnetten.

KUNINGAS.

Kuin? Tristan?
(Jauffredille:)
Onko totta?

JAUFFRED.

Totta on se.

KUNINGAS (muistellen).

Ja tekohan se täällä kerran tänään
Jo olitten?

TRISTAN.

Niin, minä, kuninkaani!
Mun saatti tänne sattumus, ei hurjuus.
En luullut teitä paikan haltiaksi.

KUNINGAS.

Ja nyt, — mik' uudestaan tuo teidät tänne?

TRISTAN.

Sen tiedätten.

KUNINGAS.

En tiedä. Puhukaa!

TRISTAN.

Ivaatte; sillä kukkalaakso tää,
Niin kumma kaikin puolin, tallettaapi,
Parhaana ihmeenänsä, kaunokaisen,
Jot' arvoisesti laulull' ylistää
Ei voi Provence'n kaikki trubadurit.

KUNINGAS.

Ja tämä kauno? Jatkakaa!

TRISTAN.

Mun mieltän
Niin liikutti, ett' en voi hallita
Sit' enää.

KUNINGAS.

Tiedättenkö, ken hän on?

TRISTAN.

En, mutta sanansa ja kasvons' suurta
Sukua, jaloutta kuvastaa.

KUNINGAS.

Ettenkä huomannehet, että, vaikka
Kyll¹ luonto hänt' on muuten suositellut,
Hall' yks on puute —

TRISTAN.

Sokea hän on!
Mut sieluhuns' on sytytetty valo,
Mi kirkkaamp' on kuin tuo, mi hältä puuttuu!

KUNINGAS.

Tiedätte hänet sokeaks' ja sentään —?

TRISTAN.

Ja sentään kultaisen mä kreivin-kruunun
Ilolla lasken hänen jalkains' juureen.

KUNINGAS.

No, kautta kuvan pyhäisen Clairvaux'ssa!
Te suurin ihme täällä laaksoss' ootte.

Aseissa käsin tänne tungetten
Te tuota voittamaan, jok' ol' jo teidän,
Mut jonka ylpeästi hylkäsitte.

TRISTAN.

Mitenkä, kuninkaani?

KUNINGAS.

No, tuo kauno,
Mi teidät viehätti, on — tyttäreni.

TRISTAN.

On tyttärenne?

KUNINGAS.

Niinpä, nuori kreivi!
On sama, josta kirjeess' ilmotatte,
Ett' ette millään muotoa voi ottaa
Avioksenne: sama, jota niin te
Kamootte, että melkein heittäen
Lothringin, hänestä vaan päästäksenne;
Ja vielä sama, jonka lumonneet
Niin ootte, jotta pelkään, ett' ei voi
Hän raukka teitä heittää.

TRISTAN.

Kuninkaani!
Tuo onko totta? Sananne, ne hurmaa —

KUNINGAS.

Niin on, kuin sanoin.

TRISTAN.

Mut mist' on hän syystä —?

KUNINGAS.

Tääll' laaksossa! Sen saatte kohta tietää.
Te ette arvaa, herra kreivi, että
Juur' kummaisella hetkell' ootte tulleet.
Jolantha, armas lapsen', alituisen
Pimeyteen, kentiesi, tällä haavaa
On heitetty, tai valon ihanuuteen
Hän ehkä heräjääpi.

TRISTAN.

Kuninkaani!
Oi, mitä sanotten?

KUNINGAS.

Juur¹ tällä haavaa
Cordovalainen lääkäri, Ebn Jahia,
On koettaa päättänyt —
(Lähenee ovea.)
Oi hiljaa! kuulen
Sisällä liikuttavan. Kuunnelkaamme!
Hän puhuu... Tristan! mun Jolanthan' puhuu!
Oi, riemun sanojako, vaiko huolen

Nyt hiipii hurskahilta huuliltaan?

— Nyt joku tulee —

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Edelliset. BERTRAND. Sitte MARTHA. JOLANTHA ja EBN JAHIA.

KUNINGAS (Bertrandille, joka tulee ulos huoneesta).

Sano, Bertrand, joutuun.

Mitenkä käy?

BERTRAND (hämillään).

Ah, en mä tiedä. Nyt
Hän heräsi, ja temppu on jo tehty.
Ma ulos riensin pelosta.

(Martha tulee kiireesti ulos.)

MARTHA.

Hän näkee.

KUNINGAS.

Hän näkee —?

TRISTAN.

Onko mahdollista?

MARTHA.

Hiljaa!

Tuoss' on hän.

(Ebn Jahia tulee ensin ovesta, kädestä taluttaen Jolanthaa ja viittaa toisille, että he vetäytyvät takaisin. Nämät osottavat äänettömällä näyttelyllä osanottoansa lähinnä seuraavaan.)

JOLANTHA.

Minne mua viet? Miss' oon
Ma? Tue — pidä kiinni!

EBN JAHIA.

Toinnu, lapsen'!

JOLANTHA.

Ei, pidä kiinni — seisatu! Oi, tääll'
En ole koskaan ollut... mitä teen näin
Oudossa paikkaa?... Mik' on tuo? — Äl' laske!
Se lähenee... se mua pelottaa.

EBN JAHIA.

Jolantha! toimennu! Luo silmäs maahan,
Jok' ain' on ollut armas ystäväs ja
Tutusti vielä sua tervehtii.
Näet tässä hoitamasi kasvitarhan.

JOLANTHA.

Mun kasvitarhan'? Enhän tunne tuota...
Noin hirmuisia kasveja — oi varo!
Ne laukee päällemme.

EBN JAHIA.

Oi, älä pelkää!
Ne ovat taatel'-palmuja, jon lehdet
Ja hedelmät sä hyvin tunnet.

JOLANTHA.

Noit'
En tunne, en —
(Luo silmänsä ylöspäin.)
ja tämä kirkkaus,
Mi kaikiss' ympärillän' on — tuo kaarros
Jok' yli kaiken käy — kuin korkealta!
Mik' on se? Jumalako? Hänen henkens'
Se onko, josta ootte sanoneet,
Maanpiirin täyttää?

EBN JAHIA.

Tämä kirkkaus.
Jon näet, on valon kirkkaus, ja Jumal'
On siinä, niin kuin hän on kaikissa.
Ylhäinen sinilaki tuo on taivas,
Ja Jumala on sinne, arvelemme,
Majansa asettanut. Lapsi armas,
Notkista polves, kiitos nosta taivaan

Lakea kohden, kohden Jumalaa.
Ja rukoile!

JOLANTHA.

Ah, neuvo mua oikein
Rukoilemaan. En tiedä vielä, kuinka
Rukoilla tämän mailman Jumalaa.

EBN JAHIA.

Oi lapsen', lankee polvilles ja lausu:
Ylhäinen henki, joka puhuit mulle,
Kun yö mun peitti silmän', mua johda
Sua etsimään tän mailman loisteess', suo mun
Pysyä sinussa maailmassa!

JOLANTHA (polvisillaan).

"Ylhäinen henki, joka puhuit mulle,
Kun yö mun peitti silmän¹, mua johda
Sua etsimään tän mailman loisteess', suo mun
Pysyä sinussa maailmassa!"
- Ah niin, hän mua kuuli — sen ma huomaaan.
Vakuutuksensa, rauhans' suo hän mulle.
Hän on ainoa, mi mulle puhuu
Näkymätönnä, tutusti, kuin ennen.

EBN JAHIA.

Nyt nouse ylös, laps', ja tänne käänny!

JOLANTHA.

Oi sano, mitk' on olennot nuot suuret?

EBN JAHIA.

Sa tunnet ne.

JOLANTHA.

Oi, mitäkään en tunne.

KUNINGAS (lähenee liikutetulla mielellä).

Jolantha, tunne minut, tunne isäs!

JOLANTHA (hänen sylissä).

Mun isän'! — Oi, sa oot mun isäni!
Niin sinut, äänes, syleilys mä tunnen.
Jää tänne, tuekseni, turvakseni!
Juur' outo oon ma valon maailmassa.
Otettu mult' on kaikk', jon tunsin, kaikki,
Jok' ennen oli lapses onnena.

KUNINGAS.

Käennyt oon ma sulle turvan antaa.

JOLANTHA.

Ket' aattelet?

KUNINGAS (osottaen Tristania).

Kas, tuoll' on yks, ku vartoo.

JOLANTHA.

Tuo vieras tuolla? Onkohan se muuan
Kerubi, puhuneet joist' ootte ennen?
Niin, valkeuden kerub', jok' on tullut?

KUNINGAS.

Sen tunnet. Puhutellut oot hänt' äsken.

JOLANTHA.

Kuin, häntä? hänt'?
(Pitää kätensä silmillään.)
Oi, isä! ymmärrän.
Uljaassa olennessa tuossa lie
Se ääni, jonka kuulin, raikas, vieno,
Tuo ainokainen koko luonnossa.
(Tristanille, joka lähenee.)
Oi, puhu! Sana vaan noist' äskeisistä.

TRISTAN.

Nuor¹ ihanaiseni!

JOLANTHA.

Oi kuule! kuule!
Sanoilla noilla valon ensi säde
Sieluuni osasi, tuo sulo puhe
Mun sydämeni lämpymähän liittyi.

TRISTAN (likistää häntä rintaansa).

Jolantha! Jalo!

KUNINGAS (pitää kätensä heidän ylitsensä).

Teitä siunatkoon

Se Jumala, jonk' ihmeit¹ ihailemme!

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUNINGAS
RENé\N TYTäR : LYRILLINEN DRAMA YHDESSä
NäYTöKSESSä ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are

located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project

Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund.

If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the

efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment

including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate.

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a

copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility:
www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.